

Стратегија развоја општине Модрича 2010.-2014.

2010.

САДРЖАЈ:

1.УВОД.....	3
2. МЕТОДОЛОГИЈА РАДА.....	5
3.ИЗВОД ИЗ АНАЛИЗЕ СТАЊА ОПШТИНЕ.....	6
3.1.Основне карактеристике општине Модрича.....	6
3.2.Економска анализа.....	8
3.3.Пословно окружење.....	13
3.4.Пољопривреда.....	14
3.5.Инфраструктура.....	16
4.ПЕСТ АНАЛИЗА.....	18
5.СНАГЕ, СЛАБОСТИ, ПРИЛИКЕ И ПРИЈЕТЊЕ ЗА МОДРИЧУ – SWOT АНАЛИЗА.....	20
6.ВИЗИЈА И СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА	21
7.ОД СТРАТЕШКИХ ЦИЉЕВА ДО ПРОЈЕКТА.....	23
7.1.Стратешки циљ 1.....	23
7.2.Стратешки циљ 2.....	26
7.3.Стратешки циљ 3.....	29
7.4.Стратешки циљ 4.....	32
7.5.Стратешки циљ 5.....	35
8.МАТРИЦА РАЗВОЈА МОДРИЧЕ.....	37
9.ГЕНЕРАЛНИ ПЛАН ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ.....	39
10.ОСИГУРАЊЕ ЕФИКАСНЕ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И АЖУРИРАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ.....	43
10.1.Припрема за имплементацију.....	43
10.2.Мониторинг и авалвација.....	44
10.3.Ажурирање стратегије.....	45

1. УВОД

Питање развоја локалне заједнице мора се посматрати као стратешко, те сам приступ развоју мора имати одредницу стратешки. То значи да када говоримо о развоју локалне заједнице неопходно је приступити изради документа којим ће се на систематичан и свеобухватан начин анализирати проблематика њеног развоја. С тим у вези може се рећи да стратешки документи којима се дефинишу правци будућег развоја локалне заједнице представљају темељ и покретач њеног цјелокупног развоја.

Једна од битних карактеристика тих докумената јесте да су они подложни промјенама, односно да је њихов садржај условљен кретањима у друштву и окружењу. Због тога је у одређеним временским интервалима неопходно приступити њиховој ревизији односно изради новог стратешког документа.

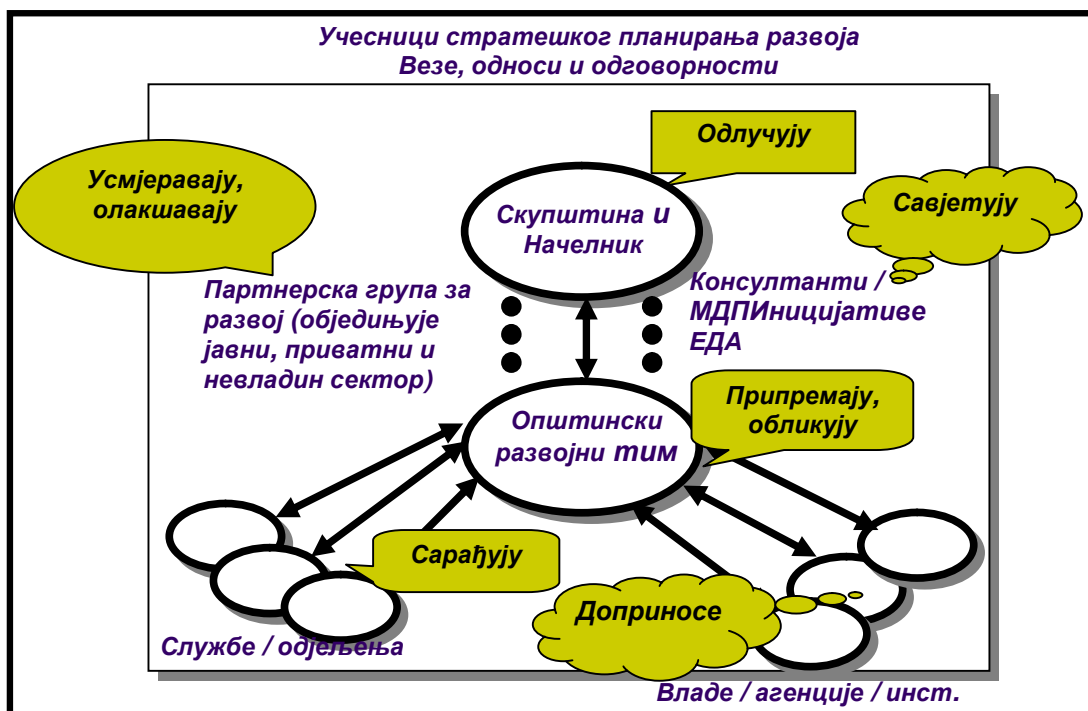
Управо због тога, овај документ представља наставак процеса стратешког планирања развоја општине Модрича, започетог 2004. године. Стратешки план развоја општине Модрича 2010.-2014., припремио је посебно формиран општински тим за локални развој, интердисциплинираног карактера, који је у свом раду остваривао пуну сарадњу са комплетним општинским руководством. Координатор овог тима било је Одјелење за привреду и друштвене дјелатности општине Модрича.

Једно од питања коме се мора посветити посебна пажња током израде стратешког документа јесте питање његове имплементације односно реализације. Као услов за успјех у имплементацији стратешких докумената наводи се неопходност осјећаја “власништва“ над тим документом од стране шире друштвене заједнице. Управо због те чињенице али и саме дефиниције локалног економског развоја-ЛЕР (ЛЕР се посматра као процес у којем партнери из јавног, приватног и невладиног сектора раде заједно како би створили боље услове за економски раст, развој и запошљавање), током процеса израде стратешког документа формирана је Партнерска група за општински развој коју чине представници јавног, приватног и невладиног сектора.

Велико интересовање представника приватног, јавног и цивилног сектора за учешће у процесу ревизије досадашње Стратегије, исказано кроз учешће у раду Партнерске групе, имало је за резултат нове смјернице и подстицаје за даљи развој општине.

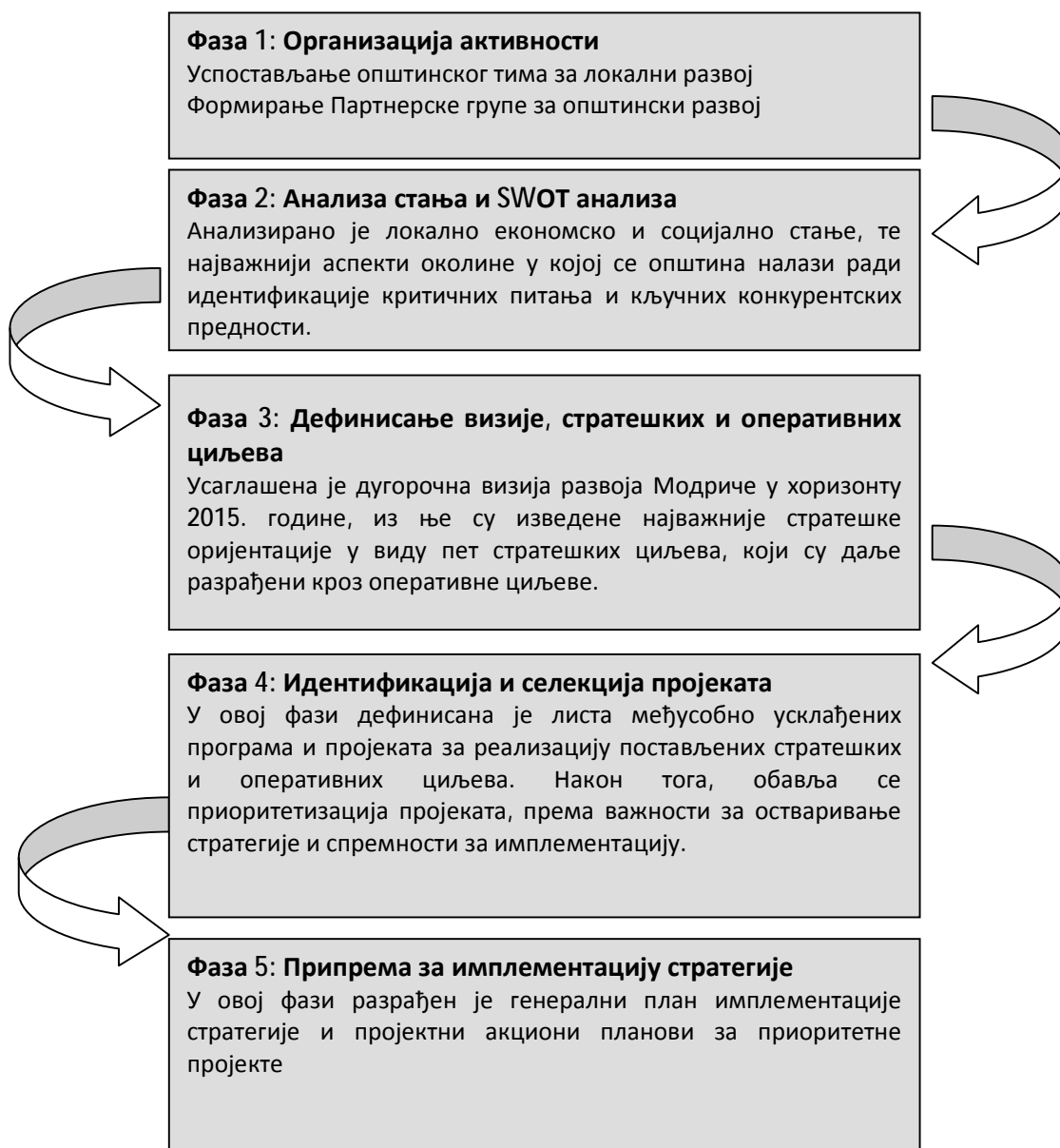
Методолошку, савјетодавну и организациону помоћ пружили су консултанци Центра за менаџмент, развој и планирање – МДП Иницијативе из Добоја и Развојне агенције ЕДА из Бање Луке, уз финансијску подршку Швајцарске агенције за развој и сарадњу – SDC (Swiss Agency for Development and Cooperation). Поменута финансијска подршка обезбијеђена је у оквиру Пројекта развоја општина - МДП.

Везе, односи и одговорности учесника у процесу израде Стратешког плана развоја општине Модрича 2010. – 2014. представљени су сљедећом шемом:

2. МЕТОДОЛОГИЈА РАДА

У изради Стратешког плана развоја општине Модрича користила се модерна методологија партиципативног планирања, развијена и препоручена од стране Свјетске банке, са слједећим основним карактеристикама: фазни процес планирања (представљен испод), уз партнерско учешће јавног, приватног и невладиног сектора, фокус на критична питања (умјесто секторске организације), избор јасних приоритета дјеловања и разрађен план имплементације.

3. ИЗВОД ИЗ АНАЛИЗЕ СТАЊА ОПШТИНЕ

3.1 Основне карактеристике општине Модрича

Повољан положај

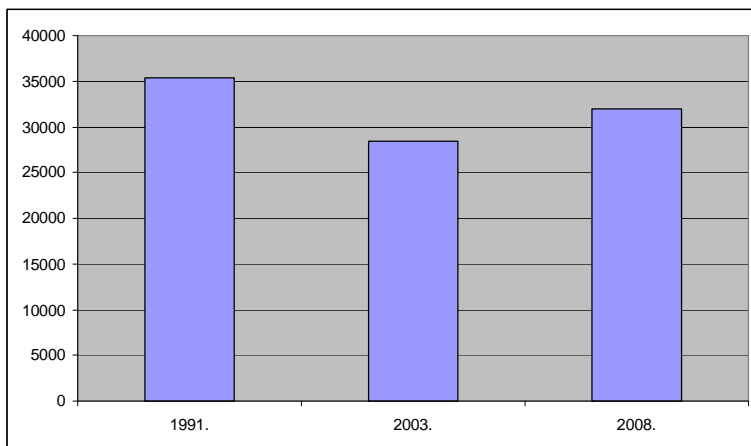
Општина Модрича налази се на сјеверу Републике Српске и Босне и Херцеговине, у центру Посавине. Заузима површину од 363 квадратна километра. Посебно треба нагласити и истаћи значај и вриједност овог краја као комуникационог раскршћа, пошто се овдје сучељавју и сусрећу два велика европска простора. Ту се, од великог европског путног правца долином ријеке Саве, одваја пут што долином ријеке Босне води до Јадранског мора, односно до подручја Средоземља. Због тога ово шире подручје, коме припада и општина Модрича, има јединствене повољности, какве немају друга подручја Републике Српске и БиХ.

Мање људи од 1991. али више од 2003. године

Процијењени број становника на подручју општине Модрича је око 32.000 становника. Нешто мање од половине становништва припада градском становништву, док је други дио, нешто већи од половине, сеоско становништво.

Миграциона кретања становништва везана за подручје општине Модрича карактеришу двије изражене тенденције. Прва је значајно смањење броја становника у односу на 1991. годину, услед рата. На Графикону 1 видимо да је 1991. године било 35.413 становника, а да је процијењени број 2003. године око 28.400, дакле око 7.000 становника мање у односу на предратни период.

Графикон 1: Број становника општине Модрича*

Извор: општина Модрича

* Напомена: Подаци за 2003. и 2008. су добијени на основу процјене

Друга значајна тенденција је постепен прилив становништва, након рата. Ово је једним дијелом резултат прилива избјеглог и расељеног становништва, а другим дијелом резултат повољнијих могућности за запослење и живот у односу на неке друге средина.

Позитиван али опадајући природни прираштај

Као и у већини општина у Републици Српској, и у општини Модрича је од 2004-2008. године уочена тенденција смањења природног прираштаја.

Табела 1: Природни прираштај становништва општине Модрича

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
БРОЈ РОЂЕНИХ	415	337	334	317	270
БРОЈ УМРЛИХ	228	226	265	296	269
ПРИРАШТАЈ	187	111	69	21	1

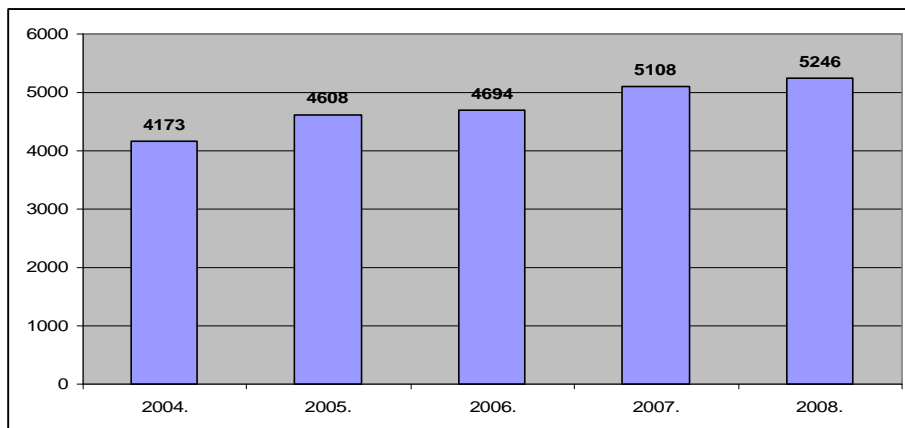
Извор: Општина Модрича – матични уред;
Општа болнице „Свети Апостол Лука“ Добој

Ако се ова тенденција настави, то може имати дугорочне посљедице на тржишту рада и, уопште, на живот на подручју општине Модрича.

Раст запослености и пад незапослености

У периоду 2004-2008. година примјетан је тренд раста запослености и пада незапослености на подручју општине Модрича, иако је у 2006. години констатована стагнација када су у питању нова радна мјеста. Узрок лоших показатеља у 2006. години јесте тај што је локална привреда лошије пословала у тој години због неуспјеле приватизације и резултат је био отпуштање радника. Сектори са највише нових радних мјеста у 2007. и 2008. години су трговина на велико и мало (око 50 радних мјеста), производња коже и обуће (око 50 радних мјеста), грађевинарство (око 30 радних мјеста).

Графикон 2: Број запослених општине Модрича

Извор: Фонд ПИО РС, Филијала Добој, Пословница Модрича

Што се тиче незапослености, она је у 2008. значајно мања него у 2004., што говори да је ипак локална привреда општине Модрича добро и успјешно пословала у овом периоду. Према старосној структури, највећи проценат незапослених чине људи старосне доби између 35-45 година живота, затим они нешто млађи, старосне доби између 25-35 године. Ове двије категорије чине око 55% од укупног броја незапослених. Највише незапослених по образованости спада у категорију неквалификованих.

Радна снага квалификована, млади заостају

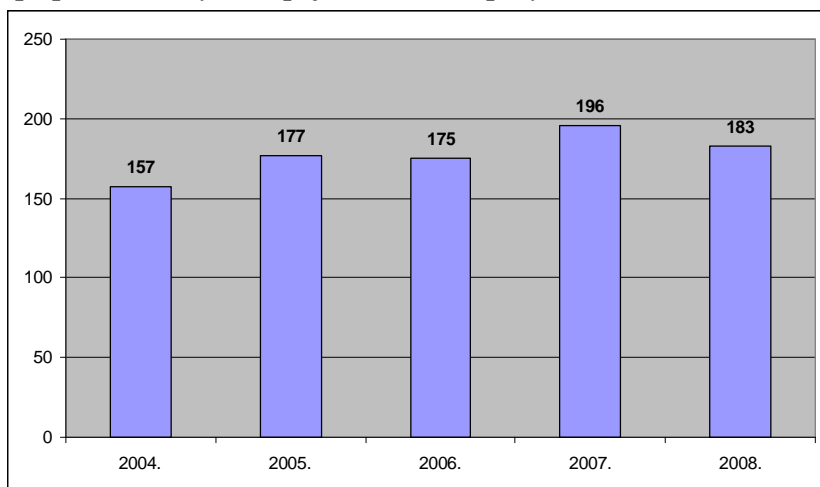
Историјски гледано, период интензивне индустријализације обиљежен је импресивним унапређењем нивоа образовања становништва. Посебно је повећано учешће квалификованог и високостручног кадра. Наслијеђе овог снажног процеса индустријализације се види и данас на простору општине Модрича. И поред посљедица рата и многих недаћа у послеријатном периоду, које су проузроковале одлив значајног броја, поготово висококвалификованог кадра, радна снага на подручју општине Модрича, и даље има солидан ниво знања и вјештина. Пошто у овом тренутку није могуће доћи до укупних података о образованости становништва, Општински тим за локални развој донио је овакав закључак на основу анкете која је проведена крајем 2008. године на бази узорка од 36 предузећа и 13 предузетничких радњи. Наиме, на питање "Да ли у Модричи можете пронаћи раднике са потребним вјештинама и знањима?", 79% предузетника је одговорило потврдно. Међутим, оно што је забрињавајуће јесте степен и квалитет образовања младих. У оквиру исте анкете предузетницима из општине Модрича је било постављено питање „Колико ученици/студенти стичу практичних знања након завршене средње школе/факултета?“. Око 77% њих је изјавило да млади који излазе из образовног система или немају уопште потребна знања и вјештине или их недовољно имају. Само 13% испитаних сматра да млади имају довољно практичних знања која се могу искористити у привреди.

3.2 Економска анализа

Премало предузећа

Општину Модрича карактерише релативно мали број предузећа с обзиром на број становника. Наиме, на 1000 становника има само око 6 активних предузећа¹, што је мање од просјека Републике Српске и БиХ који се креће око 8². Ово нам говори да економска активност у овој општини није довољна и да има још много простора за нова предузећа.

Графикон3: Укупан број активних предузећа по годинама

Извор: АПИФ РС

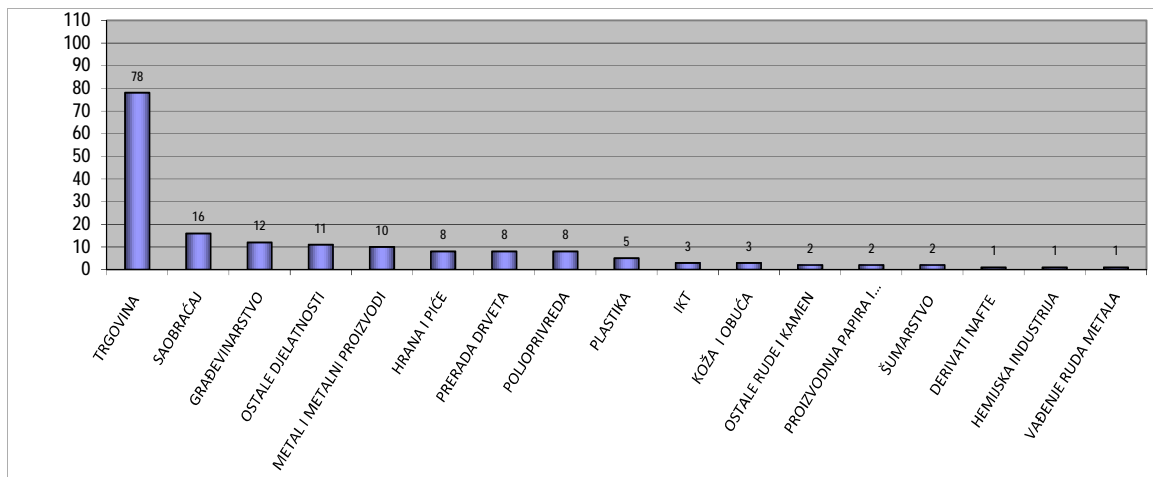
Без обзира на ово, на подручју општине Модрича постоји позитиван тренд у покретању привредних активности. У 2004. години, број активних предузећа износио је 157, а 2008. године 170, што представља увећање за 8.3%. Што се тиче секторске расподеле око 50%

¹ Под активним предузећима подразумевамо она предузећа која су предала завршни рачун и чији су приходи и расходи већи од нуле

² Поређења ради, Варајдинска жупанија има око 17 предузећа на 1000 становника.

од свих предузећа чине трговинска предузећа (78 предузећа). Слиједи сектори саобраћаја (16 предузећа), грађевинарства (12 предузећа), услужних дјелатности и осталих пословних дјелатности (11 предузећа). Тек на петом мјесту налази се један од сектора прерађивачке индустрије – метална индустрија (10 предузећа).

Графикон 4: Број предузећа по секторима у 2008 години

Извор: АПИФ РС

Од осталих сектора прерађивачке индустрије по броју предузећа важни су производња хране и пића (8), прерада дрвета (8), и пољопривреда (8), а није занемарљив ни сектор пластике (5).

Доминација Рафинерије и трговине

Остварени укупан приход локалне привреде општине Модрича, у 2008. години, износи око 250 мил. КМ, што износи око 8.300 КМ по становнику и представља релативно добар резултат, поготово кад се упореди са неким сличним општинама на територији Републике Српске и Босне и Херцеговине. На примјер, укупан приход по глави становника у општини Брод је око 4.300 КМ, што је знатно ниже од Модриче.

Графикон 5: Укупан приход локалне привреде по годинама (у милионима КМ)

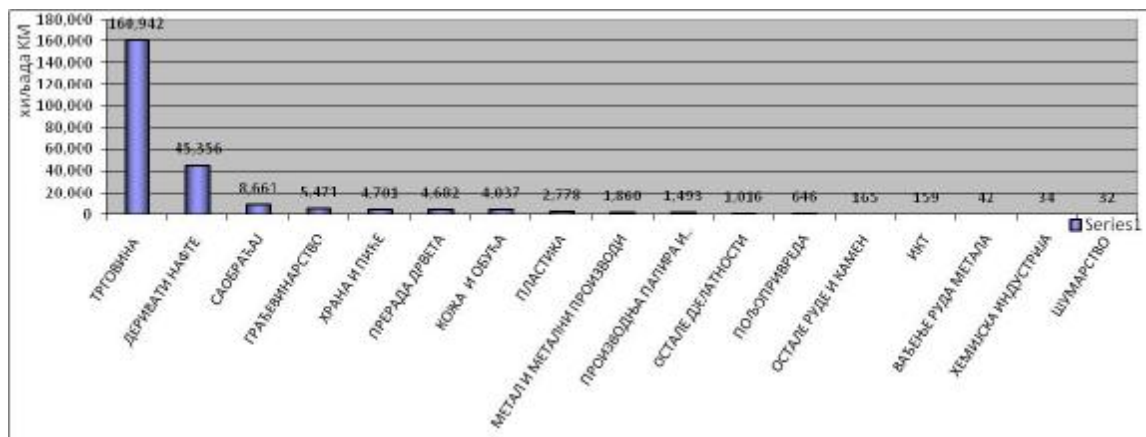
Извор: АПИФ РС

Овдје се мора се узети у обзир и чињеница да, када би се искључило учешће Рафинерије уља у Модричи (као што је случај и са општином Брод гдје Рафинерија Брод није радила) онда добијемо резултат од око 6.800 КМ по становнику, што је и даље више од укупног прихода по становнику општине Брод.

Као и код броја предузећа, и кретање укупног прихода има узлазну линију. Тако је укупан приход 2004. године износио око 150 мил. КМ, а 2008. године 250 мил. КМ што је увећање за значајних 67 %.

Подаци о секторима са највећим укупним приходом садржани су у графикану 6.

Графикон 6: Укупан приход у 2008. години по секторима, (у хиљ. КМ)

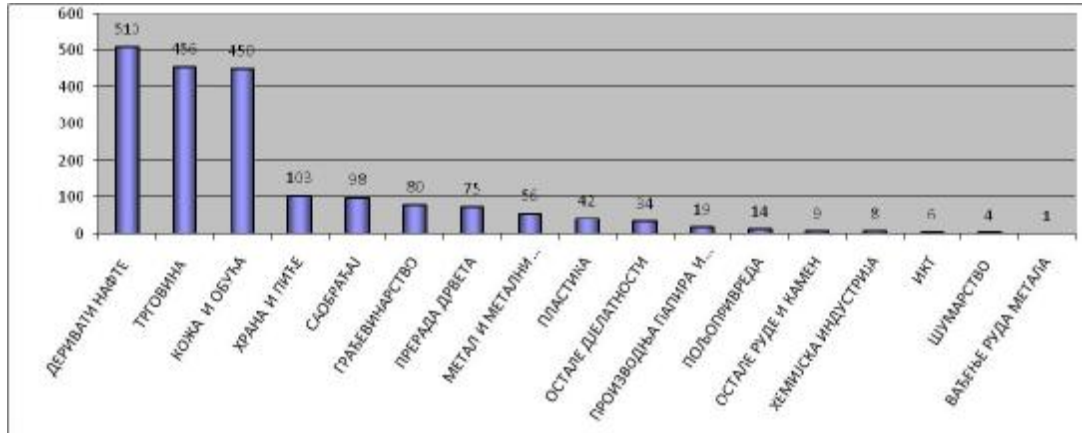

Извор: АПИФ РС

Највеће учешће у укупном приходу привреде има трговина са 160 мил. КМ или 64% учешћа, а друга је прерада нафте (тј. Рафинерија уља) са 46 мил. КМ или 18,4% учешћа у укупном приходу. Ова два сектора стварају 82,4% укупног прихода који је у 2008. години остварен на подручју општине Модрича. Сви остали сектори покривају заједно 17,6% укупног прихода што је релативно мало. Од тих сектора посебно се издваја сектор саобраћаја са 8,6 милиона КМ. Такође нису занемарљиви сектори, грађевинарства, производње хране и пића, прераде дрвета и производње коже и обуће. За разлику од добре позиције са аспекта броја предузећа, изненађује релативно лоша позиција металне индустрије са свега 1,8 мил. КМ укупног прихода односно 0,72% укупно оствареног прихода локалне привреде.

Овдје је добро упоредити и величину сектора по броју запослених у 2008. години. Рафинерија уља држи прво мјесто са 510 запослених или око 23% од укупног броја запослених у привреди. Сљедећи сектор је сектор трговине који запошљава 456 радника или око 20% запослених, што заједно са Рафинеријом уља чини око 43% запослених у привреди. Из ових података може се закључити да је примјетна много мања доминација ова два сектора по питању запослености, него по питању остварених прихода. Такође је примјетно знатно учешће сектора коже и обуће са 426 запослених. По питању запослености важни су и сектори саобраћаја, производње хране и пића, грађевинарства и прераде дрвета, као што можемо видјети на графикану 7. По нивоу запослености нису занемариви ни метална индустрија (56 запослених) и производња пластике (42 запослена).

Графикон 7: Број запослених по секторима, 2008. година

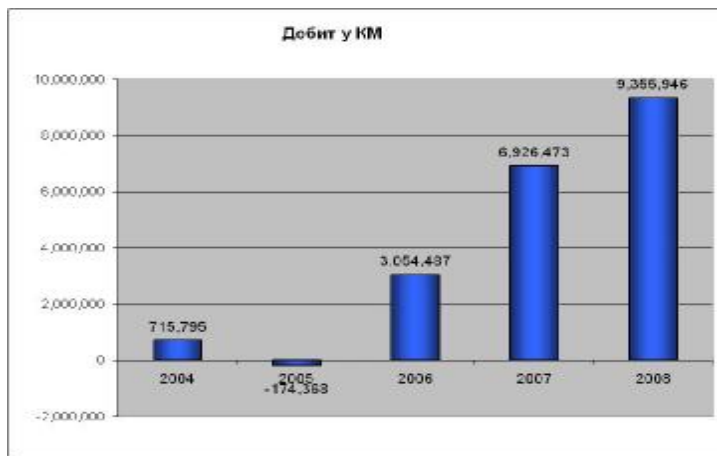

Извор: АПИФ РС

Снажан раст добити - реиндустријализација

Укупан биланс успјеха привреде општине Модрича за 2008. годину говори нам да је остварена добит у укупном износу од 9,35 мил. КМ. То износи око 2.950 КМ по запосленом раднику, што је релативно висок ниво акумулативности ове локалне економије.

Графикон 8: Укупна добит, по годинама (у КМ)

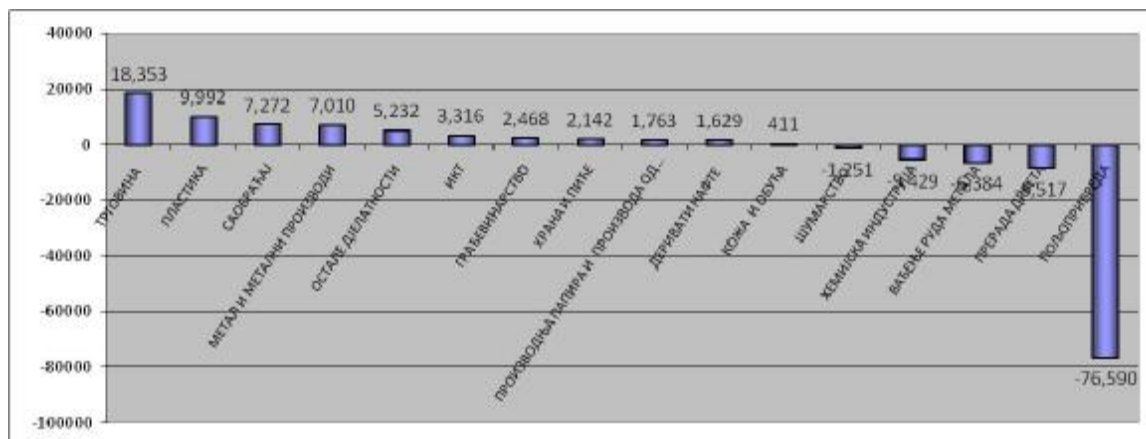
Извор: АПИФ РС

Ово се десило захваљујући снажном расту у остваривању добити, поготово у периоду 2006. - 2008. година. Ако упоредимо 2004. и 2008. годину, видимо да је добит порасла за више од 13 пута. Ово заиста представља одличан резултат и говори нам да је у 2006., 2007. и 2008. години остварен значајан помак у реструктурисању локалне економије. Може се, такође, закључити, да је период 2004-2008. година, период значајне реиндустријализације привреде општине Модрича.

Важни сектори добро стоје

У подацима о добити може се примјетити да сви важнији сектори остварују добит, тј. да су у већој или мањој мјери реструктурисани. Губитке остварују слиједећи сектори: шумарство, хемијска индустрија, вађење руда и метала, прерада дрвета и пољопривреда.

Графикон 9: Конкурентност сектора – добит по раднику (у КМ)

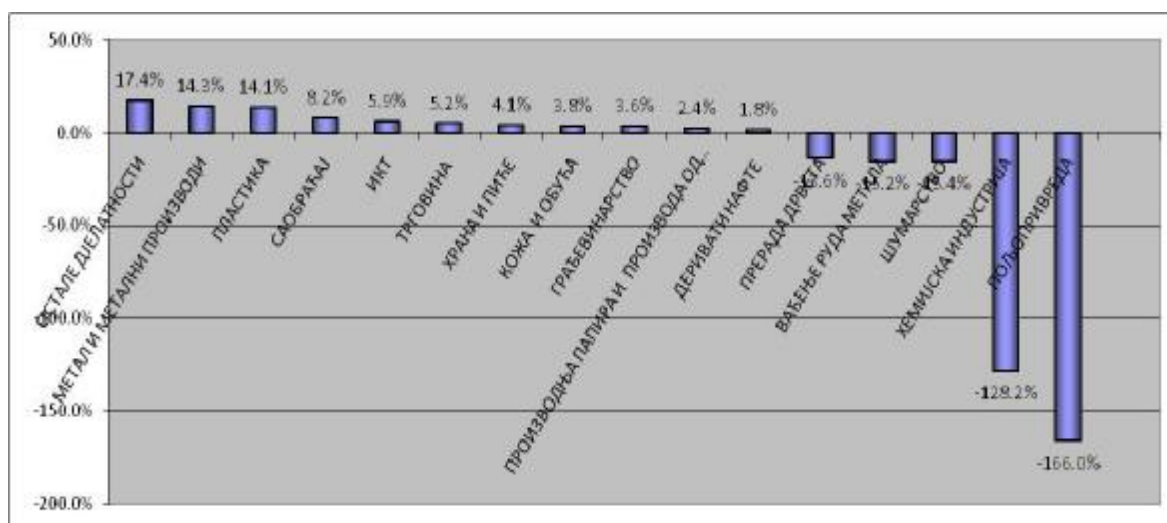

Извор: АПИФ РС

Као што видимо на графикону 9 највиши ниво добити по запосленом остварује се у сектору трговине. Сектор производње пластике и услужне и остале дјелатности се такође издвајају, док скоро сви остали важни сектори имају сличну позицију као и код упоређивања укупне добити. Једина значајна разлика је јако мала добит по раднику у сектору коже и обуће, што указује на изражену радну интензивност овог сектора и његову малу акумулативност.

Домет у реструктурисању локалне економије такође се види када се упореде стопе добити цијеле локалне привреде по анализираним секторима, приказане на Графикону 10.

Графикон 10: Стопа добити по секторима у 2008 години (у %)

Извор: АПИФ РС

Неочекивано, на првом мјесту су остале и услужне дјелатност (17.4%). Овај сектор се, на подручју општине Модрича, састоји од 11 фирми и 34 запослена (предузећа "Биг-интернационал", "Хемо прал", "Мнт", "Сигма инжињеринг", "Техничка превентива", "Заштита" и др.). На другом мјесту је сектор металне индустрије и производње машина и апарата, на трећем мјесту је сектор производње пластике, а на четвртм мјесту је сектор саобраћаја. Што се тиче реструктурисања, ово су сектори који успјешно послују односно сектори којима није потребна значајнија подршка у побољшању ефективности и ефикасности пословања, већ подршка у расту и ширењу пословања. Ово се поготово односи на секторе металне индустрија (предузећа "Optima power", "РТС метал", "АМП траде", "ЕМ-ПРО-МД", "Фам-јм", "ГС комерц" и др.), пластике (предузећа "Аква комерц", "Орнамент" "ВД Систем" и др.) и грађевинарства (предузећа "Енергомонт", "Марковић", "Мд електро", "Миос", "Mirage", "Промакс", "Ракић-Грозданић", "Термо Божић" и др.) Овдје је потребно нагласити да у ову групу спада и "Рафинерија уља Модрича", која се издваја од свих предузећа општине Модрича. Развој општине Модриче уско је везан са развојем "Рафинерије уља", која је била, а и остала главна полуга развоја локалне привреде. Зато ову анализу усмјеравамо на квалитет осталог дијела локалне економије.

Друга група која се издваја су прерађивачки сектори, производња хране и пића (предузећа "Ђурић", "Мд Малинд промет", "МК-companу", "МПИ Модрича" и др.), производња коже и обуће (предузећа "Алфа" и "Комо"), и производња и прерада папира (предузеће "Памо"). Ови сектори су очигледно на добром путу у реструктурисању, али им је потребно још много напора у побољшању ефективности и ефикасности пословања, да би се могло рећи да су успјешно реструктурисани. За све секторе у трансформацији који се одаберу да се подржавају, потребне су снажне интервенције у побољшање ефективности и ефикасности пословања. Као што смо већ рекли, то значи проналажење тржишта, тржишних ниша и производа гдје је могуће остварити већу добит, увођење савременијих технологија, мијењање капиталне структуре кроз разне облике финансирања, мијењање интерне организационе структуре, итд.

Трећа група која се овдје издваја су сектори који су тренутно у губицима. То је прерада дрвета (предузећа "Mashex", "Пилана", "Станил-МД", "Тесла", "Техно град" и др.), шумарство (предузећа "Просилва" и "Витра"), хемија (предузеће "Хемија") и пољопривреда (предузећа ОЗЗ "Копривна", "Петар Мркоњић", "Симић agro line", "Таревци", "Требава-сјевер" и др.). Осим прераде дрвета, већина ових сектора као и неки сектори у трансформацији (кожа и обућа и др.), тренутно не представљају конкурентску предност општине Модрича. Ипак према њима треба приступити са доста опреза. Приступ би требао бити да се подржи постепено преусмјеравање економских активности, ресурса, радне снаге, са ових, на конкурентније секторе, али уз подршку оним предузећима која имају потенцијал да постану профитабилна да то заиста и постану.

3.3 Пословно окружење

Високи порези и сива економија највећи проблеми

Према резултатима анкете 36 предузећа и 13 предузетничких радњи, највеће проблеме за развој пословања предузећа и предузетничких радњи представљају високи порези и сива економија (у коју можемо укључити и трећи проблем по важности а то је нелојална конкуренција).

Високи порези као највећи проблем указује на то да реформе пореског система у Републици Српској и БиХ, иако су омогућиле одређене помаке у тој области, нису довеле до тога да имамо повољан порески систем. На жалост, највећа одговорност за рјешавање ових проблема није у рукама локалне самоуправе, већ у рукама виших нивоа власти, које је потребно "подсјећати" да наставе ову реформу.

Сљедећа два највећа наведена проблема – сива економија и нелојална конкуренција, су два аспекта једног истог проблема – нелегалних и полулегалних привредних активности које угрожавају оне који послују легално³.

Модрича задовољавајуће мјесто за пословање

Око 85% предузећа сматра да је општина Модрича задовољавајуће, добро или чак јако добро мјесто за пословање док тек 15% њих сматра да је Модрича незадовољавајуће мјесто за пословање (од којих је највећи број предузећа из области услуга и трговине). Модричом као мјестом за пословање највише су задовољна производна и трговинска предузећа и радње. Охрабрује податак да би 76% предузећа и радњи препоручило општину Модрича другима као мјесто добро за отварање фирме. Разлози због којих се општина Модрича може препоручити као добро мјесто за отварање фирме, према овим одговорима, тичу се првенствено цијене и квалитета радне снаге. Разлози због којих се Модрича не препоручује као локација за отварање фирме тичу се, у највећој мјери, незадовољства величином тржишта.

Има простора за развој пословних услуга

Предузећа и предузетници сматрају да су информације о тржишту (конкуренција и купци, пословно окружење и слично) најбитније информације за развој пословања. Више од двије трећине предузећа не користи услуге за развој пословања (обуке за раднике, услуге консултаната, услуге развојних агенција, привредних комора,...). Најкритичније услуге за предузећа су увођење система и стандарда квалитета за које је 5 предузећа одговорило да их не могу пронаћи међу пословним услугама које се нуде. Међу критичним су и пословне услуге које се односе на правне услуге, припрему пословног плана, увођење новог производа, те припрема тендерске документација и наступи на тендерима. Предузећа најдоступнијим сматрају књиговодствене услуге и повезивање са пословним партнерима, као и заштиту на раду.

Локална управа није сметња за развој пословања

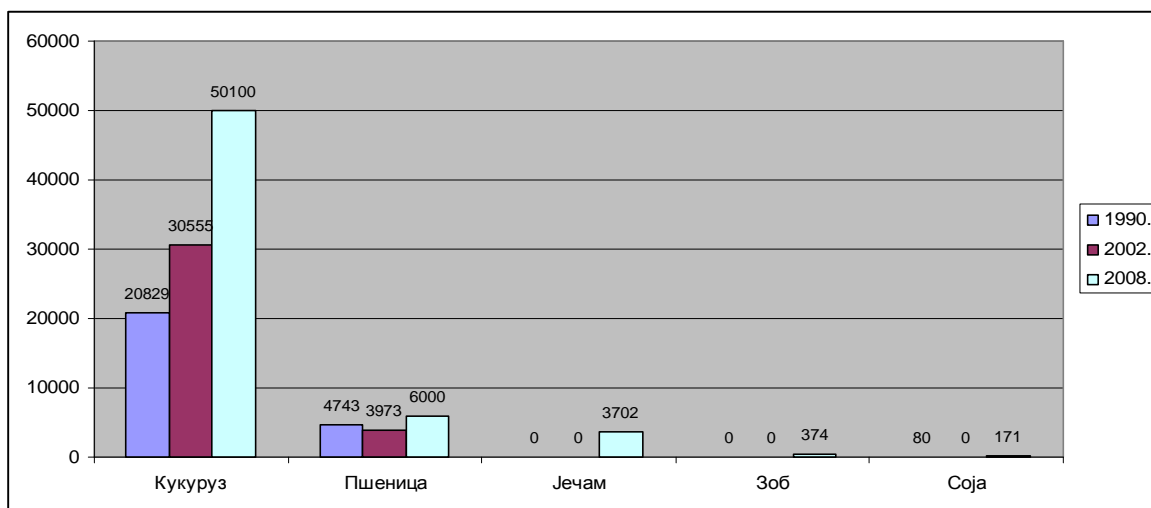
Анкетирана предузећа су углавном задовољна квалитетом услуга општинске администрације. С тим у вези, највећи број предузетника се до сада није жалио на рад општинских органа или запослених у општини, јер није постојала потреба за жалбу (78% предузетника). У погледу административних услуга, предузећа и предузетници су највише задовољни љубазношћу особља и познавањем посла који обављају, а најмање односом према приватном сектору. Када су у питању цијене које предузећа и предузетничке радње плаћају за услуге/накнаде/таксе у општини, за све наведене врсте трошкова од 50-65% предузетника сматра да има простора за смањење. Ово се највише односи на комуналне таксе.

3.4 Пољопривреда

Скоро двије трећине земљишта (62%) на простору општине Модрича чини пољопривредно обрадиво земљиште, које је преко 85% у приватном власништву. Учешће ораница са повољним бонитетом земљишта добра је претпоставка за развој **ратарске производње**. Када је у питању простор општине Модрича онда треба истакнути да предњачи производња жита (кукуруз, пшеница, јечам, и др). Жито се производи углавном за властите потребе домаћинства, без значајног пласмана на тржиште. Од индустријског биља заступљене су мање површине под сојом и дуваном.

³ Нелегална односно сива економија има повољнији положај у односу на легалну економију за износ неплаћене царине, неплаћеног ПДВ и једног дијела трошкова пословања. Износ неплаћене царине може ићи и до 5-15% вриједности увоза, а неплаћени ПДВ такво предузеће чини конкурентнијим за још 17%.

Графикон 11: Производња жита

Извор: Општина Модрича – Одјељење за привреду и друштвене дјелатности

Повртарство—Производња поврћа се везује уз прерађивачке капацитете и веће градове као потрошачке центре. На подручју општине Модрича нема прерађивачких капацитета поврћа, а и прерађивачки капацитет у Шамцу, за који је била везана производња прије рата, није наставио са прерадом. Производња поврћа у послератном периоду је углавном била везана за потрошњу у свјежем стању, а вишак се продавао на локалној пијаци и пијацама у сусједним општинама. Тек уназад три године ова производња је доживјела помак када је Општина пружио финансијску помоћ кроз набавку пластеника и пружање помоћи у повезивању произвођача и прерађивача. Данас се под пластеницима налази око 6.550 м², а производња поврћа за познатог купца годишње се одвија на око 5 хектара. Иако су површине незнатно у порасту треба напоменути да се ради о производима који веома брзо калирају и не могу се дуже чувати без чувања у хладњачама. Недостатак капацитета -хладњача за чување ових производа су сигурно један од фактора што ова производња није доживјела већи напредак.

Воћарство. Дио територије општине Модрича је погодан за узгој воћа. Према расположивим подацима из 2008. године под воћњацима на подручју општине било је 2299 ха или 6,3% од укупних пољопривредних површина. Воћарство је екстензивнијег карактера, али је последње три године присутан тренд подизања интензивних воћњака и засађено је 30.510 нових садница воћа. У производњи воћа доминирају шљива, јабука и крушка «виљамовка». Производња осталих воћних врста је мање заступљена и користи се за задовољавање потреба самог произвођача кроз употребу у свјежем стању (трешња, бресква), а вишак се продаје на локалној пијаци. Производња јагодичастиг воћа је занемариво мала, што је лоше поготово зато што је у предратном периоду постојала завидна производња ове врсте воћа.

Сточарство— као грана пољопривреде, на подручју општине Модрича, је највише напредовала у послератном периоду. Иако је сточни фонд био уништен како бројно тако и пасмински (посебно у говедарству) увозом стеоних јуница дошло је до побољшања пасминског састава и броја музних грла. Од 2005. године па до данас увезено је око 600 стеоних јуница, а и из властите репродукције је отхрањено око 110 квалитетних музних грла. Годишња производња млијека износи око 1.800.00 литара млијека, а откупљивачи су «Натура Вита» д.о.о Блатница-Теслић, «Млијекопродукт» д.о.о Козарска Дубица и «Имер» д.о.о Градацац. Тов јунади се одвија без уговореног откупа па је пласман мало отежан, јер нема значајнијих прерађивачких капацитета из области месне индустрије. Годишње се отхрани и прода око 400 грла товних јунади односно 220 тона меса.

О значајнијој производњи свиња се не може говорити јер производња је углавном везана за понуду и потражњу. Развој ове гране сточарства је такође ограничен због недостатка прерађивачких капацитета.

Доношењем Закона о пољопривреди («Службени гласник Републике Српске», број 70/06, 20/07 и 86/07) утврђено је да је породично пољопривредно газдинство основни облик производног организовања у пољопривреди. Упис у регистар пољопривредних газдинстава обавља Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге.

На подручју општине Модрича регистровано је укупно 1.284 пољопривредна газдинства, од тога је 10 правних лица и 1.274 индивидуална пољопривредна произвођача.

Ради се углавном о уситњеним посједима гдје је отежана производња за тржиште, посебно када се ради о ратарским културама (стрна жита, кукуруз).

3.5 Инфраструктура

Нема просторног плана

С обзиром да општина Модрича има изузетан географски положај, у саобраћајном и привредном смислу, изненађује чињеница да не постоји просторни план за општину Модрича.

Важећи акт који регулише ову област јесте *Урбанистички план општине Модрича до 2020. година*. Постоје четири усвојена регулациона плана (Модрича 1, Ауто-пут 5с Лот 1, Ауто-пут 5с Лот 2 и Предузетничка зона), а у фази нацрта су још два регулациона плана (Модрича 2 и Тржница)

Побољшана путна мрежа

Путну мрежу општине Модрича чине магистрални, регионални, локални и некатегорисани путеви, чија укупна дужина износи 480,50 км. У структури укупне путне мреже доминирају локални и некатегорисани путеви чије заједничко учешће износи 87% или 417,50 км. Структура путне инфраструктуре у периоду 2004-2008 је приказана у сљедећој табели.

Табела 2: Путна инфраструктура у општини Модрича

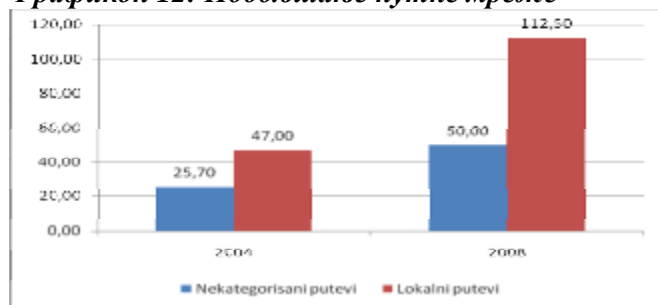
Ре д.б р.	Путни правци	2004.				2008.			
		(км)	Асфалт	Макадам	% асфалта	(км)	Асфалт	Макадам	%асфалта
1	2	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Магистрални путеви	45,00	45,00	0,00	100,00%	45,00	45,00	0,00	100,00%
2.	Регионални путеви	18,00	18,00	0,00	100,00%	18,00	18,00	0,00	100,00%
3.	Локални путеви	187,50	47,00	140,50	25,07%	187,50	112,50	75,00	60,00%
4.	Некатегорисани путеви	230,00	25,70	204,30	11,17%	230,00	50,00	180,00	21,74%
	Укупна путна мрежа општине	480,50	135,70	344,80	28,24%	480,50	225,50	255,00	46,93%
1.	Магистрални и регионални путеви	63,00	63,00	0,00	100,00%	63,00	63,00	0,00	100,00%
2.	Локални и некатегорисани путеви	417,50	72,70	344,80	17,41%	417,50	162,50	255,00	38,92%
	Укупна путна мрежа општине	480,50	135,70	344,80	28,24%	480,50	225,50	255,00	46,93%

Извор: Општина Модрича - Одјељење за стамбено-комуналне послове

Иако су сви магистрални и регионални путеви асфалтирани, они су у значајној мјери оштећени с обзиром на интензитет саобраћаја (а посебно теретних возила) који се на њима одвија, а ни саобраћајна сигнализација није на задовољавајућем нивоу. Поред редовног одржавања, за побољшање стања је неопходна реконструкција постојећих и изградња нових путева (нпр. Обилазница око Модриче – путни правац према Градачцу) истог или вишег ранга.

Кад је ријеч о локалним и некатегорисаним путевима, у периоду од 2004 до 2008. године ситуација је значајно унапријеђена асфалтирањем додатних 24 километра некатегорисаних и 65 километара локалних путева.

Графикон 12: Побољшање путне мреже

Извор: Општина Модрича - Одјељење за стамбено-комуналне послове

Недостатак комуналне инфраструктуре

Стање са водом, отпадним водама и заштитом околине је релативно незадовољавајуће. Више од пола становништва (56%) се водом снабдијева са бунара, пумпи, каптажа и сл., док се из градског водовода током 2008. године снабдијевало 34% становништва. Градски канализациони систем скупља отпадне воде на подручју које обухвата 33% становништва, које се испуштају у ријеку Босну без пречишћавања. Остало становништво отпадне воде скупља у септичке јаме или слободно испушта у водотоке и земљиште, што ствара велике еколошке проблеме који, уколико изостану адекватне интервенције, временом могу постати још израженији.

Телекомуникациона инфраструктура је на релативно задовољавајућем нивоу. Фиксни телефонски прикључак има 71% становништва (што је за 17% више у односу на 2004. годину), 71% становништва користи мобилни телефон, док број корисника интернета на подручју општине није познат.

Јавни превоз у приградском саобраћају је задовољавајући односно цијели простор општине Модрича покривен је јавним превозом.

Када је у питању **образовни систем**, на подручју општине Модрича се налазе се двије (централне) основне школе са 17 подручних одјељења као и једна средња школа.

Здравствену заштиту, на простору општине Модрича пружа ЈЗУ «Дом здравља» Модрича као и девет подручних здравствених установа (амбуланти породичне медицине). Од укупног броја амбуланти породичне медицине 6 се налази у руралном дијелу општине док су преостале три смјештене у градском дијелу општине

4. ПЕСТ АНАЛИЗА ⁴

Прије него што се уђе у анализу свих фактора који се тичу политичких, економских, социјалних и технолошких питања, потребно је нагласити утицај глобалне економске кризе на развој општине Модрича. Наиме као и сва друга подручја, и општина Модрича суочава се са посљедицама ове кризе.

Становништво и привреда општине Модрича су већ суочени са растом каматних стопа, што има за посљедицу смањење нивоа, како потрошње становништва, тако и инвестиција у привреди, што опет, и једно и друго, утиче на ниво производње. Раст каматних стопа утиче и на дио становништва које сада отплаћује кредите, јер ће им се рате свакако повећати.

Привреда општине Модрича ће, надаље, трпити и посљедице успорења свјетске и европске економије. Очигледно је и да ће се услови спољно-трговинске разmjене погоршати, поготово за домаћи извоз. Значајан дио извоза је у земље ЕУ, које трпе значајне посљедице и које су већ ушле у рецесију, тако да ће се и домаћи извоз у те земље вјероватно смањити у одређеној мјери. Исто тако и дознаке из иностранства ће се, вјероватно, смањити јер ће и наши грађани који раде у иностранству и који дио својих зарада шаљу у родни крај, бити више изложени економским тешкоћама.

Оваква дешавања ће свакако утицати на све аспекте које анализира ПЕСТ анализа. Пошто се сучавамо са кризом глобалних размјера, може се очекивати да сви политички (нестабилност), економски (пад производње и запослености), социјални (социјалне тешкоће) и технолошки проблеми буду додатно појачани.

Политички фактори:

- Ü политичка нестабилност на подручју Западног Балкана, додатно наглашена економском кризом
- Ü политичка нестабилност БиХ, додатно наглашена економском кризом
- Ü процес придруживања ЕУ
- Ü интеграциони процеси у земљама Југоисточне Европе: прекогранично отварање, сарадња на пројектима од заједничког интереса
- Ü значајан утицај међународне заједнице на политичке и правне токове у БиХ
- Ü улазак у процес реформе локалне управе и пораст очекивања грађана
- Ü снажан утицај политичких структура на привредне токове (приватизација стратешких предузећа, обесхрабривање инвеститора на тржишту капитала)
- Ü непостојање стратегија развоја ни на нивоу БиХ ни на нивоу РС

Економски фактори:

- Ü растући утицај глобалне економске кризе на домаће токове
- Ü неповољни економски трендови у земљи и окружењу, додатно наглашени економском кризом
- Ü приступање Зони слободне трговине у југоисточној Европи (СЕФТА), уз повећан притисак на неконкурентну домаћу привреду
- Ü лоша привредна ситуација: спора и неефикасна приватизација предузећа, високи трошкови пословања и финансирања, лоша инвестициона клима
- Ü висок ниво сиве економије
- Ü расположивост развојних фондова Инвестиционо-развојне банке РС
- Ü расположивост финансирања за развојне пројекте путем IPA фондова ЕУ

⁴ ПЕСТ анализа представља анализу кључних фактора окружења, а назив представља скраћеницу за политичке (П), економске (Е), социјалне (С) и технолошке фактора (Т).

Социјални фактори:

- Ü тежак положај угрожених категорија становништва, додатно погоршан економском кризом
- Ü релативно ниска образованост становништва у РС и БиХ
- Ü старење становништва, одлазак младих и високообразованих (одлив мозга)
- Ü пропадање и депопулација села, неравнотежа урбаног и руралног становништва
- Ü слаб предузетнички менталитет, пасивност, демотивисаност, искљученост и непосвећеност становништва развоју
- Ü неприпремљеност грађана новим структурним промјенама и захтјевима тржишне привреде
- Ü све већи значај образовања, културе, умјетности, спорт за развој

Технолошки фактори:

- Ü све већи значај знања за привредну конкурентност
- Ü технолошко заостајање, посебно у примјени нових информационо-комуникационих технологија у управи, пословању и у свакодневном животу
- Ü пораст значаја обновљивих извора енергије на регионалном и глобалном тржишту
- Ü нови еколошки, технолошки и управљачки стандарди и норме
- Ü потреба реформе образовног система у складу са захтјевима привреде и увођење концепта цјеложивотног учења

5. СНАГЕ, СЛАБОСТИ, ПРИЛИКЕ И ПРИЈЕТЊЕ ЗА МОДРИЧУ – SWOT АНАЛИЗА

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • повољан положај за производне инвестиције (добра саобраћајна и комуникациона повезаност, повезаност са домаћим и регионалним тржиштем) • значајна знања и искуство високо образовних кадрова који раде у локалној привреди • релативно добар ниво квалификованости радне снаге • Рафинерија уља као једна од првих већих руских инвестиција у производњу у широј регији • створен зачетак диверсификоване привредне структуре (метал, дрво, кожа и обућа, храна и пиће, пластика, итд.) • стабилност запослења • значајни пољопривредни ресурси • локално пословно окружење значајно унапређено и даље се унапређује 	<ul style="list-style-type: none"> - нема просторног плана - неповољан демографски тренд - образовање младих неадекватно привредним потребама - ниска економска активност у поређењу са просјеком РС и БиХ (релативно мали број предузећа у односу на број становника) - неискориштени капацитети већине приватизованих предузећа - слаб предузетнички менталитет становништва - локална привреда превише ослоњена на трговину и Рафинерију - угрожавање локалне привреде нелојалном конкуренцијом - недовољно интензиван рурални развој - неразвијена пољопривредна производња и недостатак прерађивачких капацитета - незадовољство привредника висином административних такси и накнада (посебно комуналне таксе) - незадовољавајућа комунална инфраструктура (неријешени имовинско-правни односи)
ПРИЛИКЕ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • кориштење предности у привлачењу страних инвеститора које се отварају изградњом коридора 5ц и близином ауто-пута Загреб-Београд (изградња индустријске зоне) • кориштење фондова ЕУ у процесу придруживања ЕУ • интеграциони процеси у земљама Југоисточне Европе (прекогранично отварање, сарадња на пројектима од заједничког интереса) • повећање важности производње хране и воде и обновљивих извора енергије у свјетској привреди • расположивост развојних фондова Инвестиционо-развојне банке РС • остваривање сарадње и инвестиција са Модричанима који раде у иностранству • искориштење течног отпада за колективну топлификацију града • близина тржишта Хрватске и Србије • туристички потенцијал 	<ul style="list-style-type: none"> • растући утицај глобалне економске кризе на економско и социјално стање у општини • политичка нестабилност на подручју БиХ и Западног Балкана, додатно наглашена економском кризом • недовољно стимулативан правни и финансијски оквир за развој предузећа у РС и БиХ одвраћа стране инвеститоре од улагања • одлазак младих и високообразованих (одлив мозга) • нетретирање течног и осталог отпада може довести до великих еколошких посљедица и угрозити и квалитет живота и пољопривредну производњу

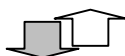
6. ВИЗИЈА И СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА

ВИЗИЈА РАЗВОЈА:

Визија развоја – Модрича 2015:

Модричу 2015. видимо као хармоничну, развојно оријентисану средину, једну од напреднијих у Републици Српској и БиХ у погледу привредног раста, запослености, животног стандарда и квалитета живота.

Уз Рафинерију уља као једног од најважнијих генератора развоја, кључне полуге динамичног развоја Модриче представљају нове инвестиције, домаће и стране, развијена мала и средња предузећа, сеоско предузетништво, те идеје, знања и посвећеност Модричана развоју Модриче, ма гдје се налазили.

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1 Висококвалитетна пословна инфраструктура и пословно окружење које Модричу сврставају међу најатрактивнија мјеста за инвестиције у регији	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2 Конкурентна постојећа и развијена нова предузећа, која користе специфичне локалне предности	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3 Интензиван друштвени развој који доприноси привредном расту и повећању квалитета живота грађана	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4 Развијено рур. подручје, са развијеним сеоским предузетништвом и пољ. производњом као сировинском основом за секундарне дјелатности	СТРАТЕШКИ ЦИЉ 5 Еколошки напредна и инфраструктурно изграђена средина, која штити и користи своје природно наслеђе
1.1 Комплетирана просторно-планска документација	2.1 Подстакнуто започињање низа нових привредних активности, посебно оних наслоњених на Рафинерију уља	3.1 Квалитет образовања значајно прилагођен потребама привреде са осигураним предусловима за континуирану обуку и преквалификацију рад. снаге	4.1 Подстакнуто стварање мноштва јаких комерцијалних сеоских домаћинстава и сеоских подручја и њихово умрежавање	5.1 Креирана и усвојена еколошка политика и акциони планови
1.2 Уређена стара предузетничка зона и развој нових пословних зона	2.2 Постигнуто повећање дод. вриједности производа, унапређивање технол. нивоа, техничких стандарда и профитабилности код постојећих предузећа	3.2 Успостављен систем управљања људским ресурсима	4.2 Олакшано пословно и технолошко повезивање пољопривредних произвођача са прерађивачима и каналима дистрибуције	5.2 Саниране критичне тачке загађења
1.3 Успостављен сервис за инвеститоре и осмишљена промоција за привлачење инвестиција	2.3 Олакшан приступ локалне привреде финансијама потребним за инвестиције и пословање	3.3 Осигурано стално унапређивање услуга здравствене и соц. заштите	4.3 Створене основе за сеоски туризам	5.3 Изграђена најважнија комунална инфраструктура на подручју цијеле општине
1.4 Континуирано поједностављивање процедура, убрзање и појефтињење услуга општинске управе		3.4 Заштита и кориштење културно-историјског наслеђа		5.4 Заштита природног наслеђа

Визија развоја – Модрича 2015

Визија развоја представља идеал којем једна средина у развојном погледу тежи. Она је „остварив сан који упућује на то како би људи који представљају средину жељели да та средина изгледа у будућности“. Визија треба да ефектно изрази јединствени идентитет и специфичне предности мјеста, с једне стране, и да, у складу с њима, оцрта пожељну будућност на инспиративан и изазован начин, с друге стране. Посебно је важно да се о садржају визије постигне консензус у заједници. Кад се донесе, визија развоја представља неку врсту друштвене, али и личне обавезе за све који могу и требају да допринесу њеном остварењу.

Креирана визија развоја општине Модрича обухвата временски хоризонт до 2015. године. Састоји се из два кључна дијела. Први дио говори о напретку који свака средина у РС и БиХ може поставити као неко жељено будуће стање. Дакле, ово је општи дио визије који наглашава развојну оријентисаност, привредни раст, запосленост, што све ствара виши животни стандард и, на крају, бољи квалитет живота. Квалитет живота у овом случају не подразумијева само бољи живот, већ и укупан цивилизацијски напредак. Према овоме дијелу визије, Модрича ће бити једна од напреднијих средина у РС и БиХ, која укључивање у регионалне, европске и свјетске токове види, не као опасност, већ као потенцијал за економски и друштвени развој.

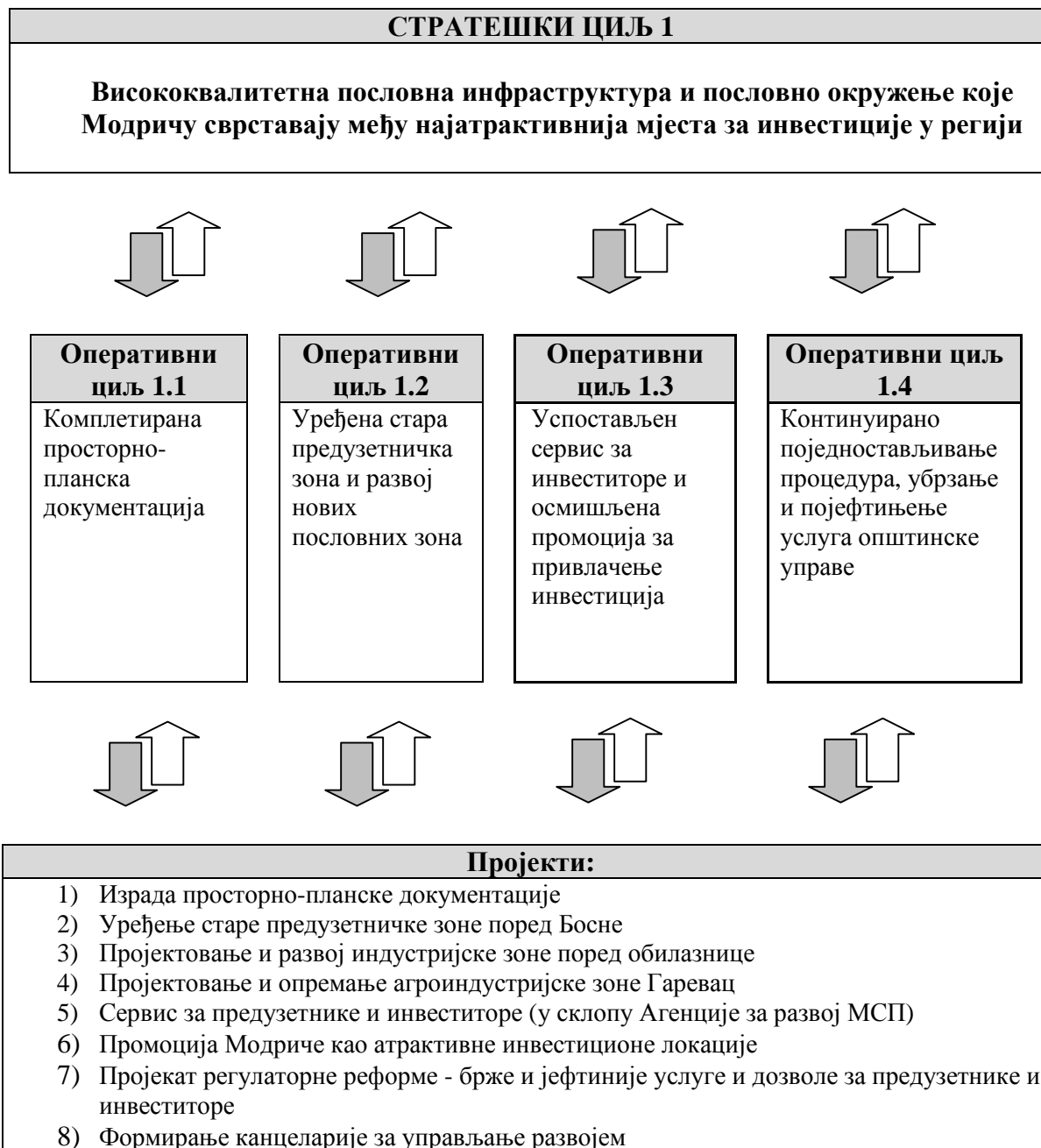
Други дио визије говори о кориштењу специфичних предности Модриче. Модрича је у седамдесетим и осамдесетим годинама прошлог вијека доживјела буран привредни развој, кроз интензиван процес индустријализације, праћен снажним растом образованости становништва. Користећи ту "стару" структуру као основ, други дио визије усмјерава Модричу ка новој, реструктурисаној локалној привреди, са битним помаком ка кориштењу и побољшању знања Модричана, вишој додатној вриједности и модернијим технологијама. Привлачење инвеститора на ово подручје треба бити усмјеравано у складу са овако конципираном будућом привредном структуром, а мора се нагласити да ће за остваривање нове привредне структуре, важну улогу имати и Рафинерија уља као најважнији "пол раста", тј., привредни капацитет који је основа за развијање многих малих бизниса.

Пет главних праваца са достизање овако постављене визије одређена су у виду пет стратешких циљева:

- Ü Висококвалитетна пословна инфраструктура и пословно окружење које Модричу сврставају међу најатрактивнија мјеста за инвестиције у регији
- Ü Конкурентна постојећа и развијена нова предузећа, која користе специфичне локалне предности
- Ü Интензиван друштвени развој који доприноси привредном расту и повећању квалитета живота грађана
- Ü Развијено рурално подручје, са развијеним сеоским предузетништвом и пољопривредном производњом
- Ü Еколошки напредна и инфраструктурно изграђена средина, која штити и користи своје природно наслеђе

7. ОД СТРАТЕШКИХ ЦИЉЕВА ДО ПРОЈЕКТА

7.1 Висококвалитетна пословна инфраструктура и пословно окружење које Модричу сврставају међу најатрактивнија мјеста за инвестиције у регији

Стратешки циљ 1: Висококвалитетна пословна инфраструктура и пословно окружење које Модричу сврставају међу најатрактивнија мјеста за инвестиције у регији

Разлог:

SWOT анализом је утврђена повољна геостратешка позиција општине, пошто се ту сусрећу два велика европска простора – Централна Европа путним правцем долином ријеке Саве, и Средоземље путним правцем долином ријеке Босне до Јадранског мора. Оно што је посебно истакнуто јесте вриједност овог краја као комуникационог раскршћа повољног за инвеститоре. Због тога ово шире подручје, коме припада и општина Модрича, има јединствене повољности, какве немају друга подручја Републике Српске и БиХ. С друге стране, општина Модрича је у току реализације претходног стратешког плана, значајно напредовала у погледу пословног окружења и приступа привредницима и инвеститорима. Међутим, констатована је недовољно добра искориштеност простора као стратешког ресурса општине. Релативно је мали расположиви простор за интензиван привредни развој.

Шта подразумјевамо под овим циљем:

Под овим циљем подразумјевамо стварање недостајуће физичке и пословне инфраструктуре и привлачење инвеститора, како би се побољшала привредна структура Модриче. То значи уређење постојеће зоне и успостављање нових пословних зона (урбанистичко и инфраструктурно уређење), како би се могле реализовати инвестиционе активности за које постоје одређена интересовања. Овај циљ подразумјева и даљи рад на стварању што подстицајнијег пословног окружења које ће привући нове инвеститоре али и које ће стимулисати локалну привреду. Овдје важну улогу има и добро осмишљено и интензивно промовисање повољних услова који се стварају на подручју општине, како би потенцијални инвеститори били довољно информисани о могућностима који стоје на располагању у општини Модрича.

Ризици:

Најважнији ризици који се морају узети у разматрање приликом реализације овог стратешког циља су:

- Ў Неријешени имовински односи (везано за земљу, објекте, итд.);
- Ў Финансирање капиталних инфраструктурних радова;
- Ў Неразвијени капацитети за управљање пројектима развоја пословне инфраструктуре.

Кораци у процесу реализације стратешког циља:

Стратешки циљ 1. биће реализован правовременим остваривањем сљедећа 4 оперативна циља:

- 1.1 Комплетирана просторно-планска документација
- 1.2 Уређена стара предузетничка зона и развој нових пословних зона
- 1.3 Успостављен сервис за инвеститоре и осмишљена промоција за привлачење инвестиција
- 1.4 Континуирано поједностављивање процедура, убрзање и појефтињење услуга општинске управе

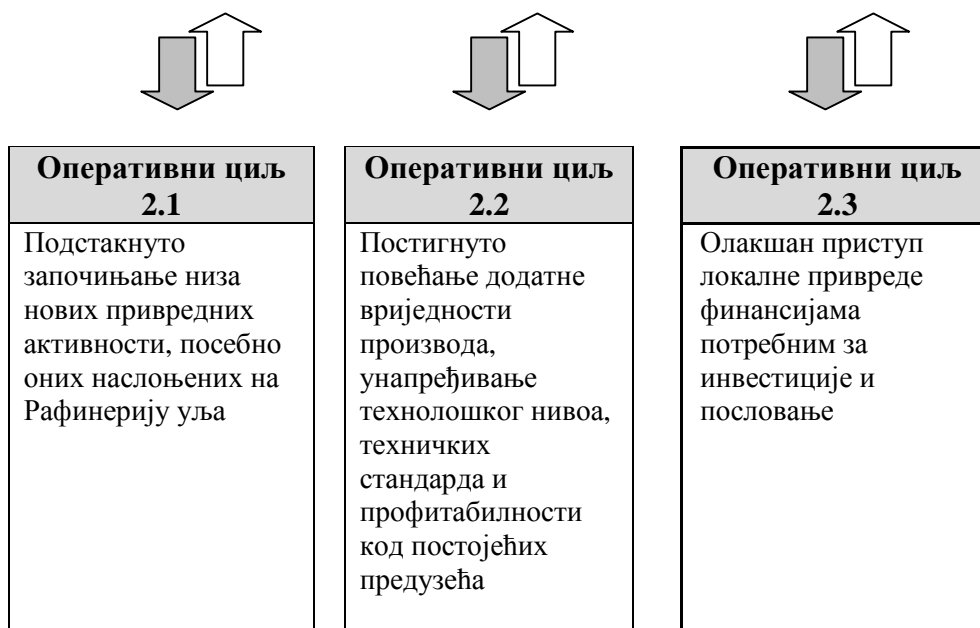
Пројекти који доприносе остварењу циља:

- 1) Израда просторно-планске документације
- 2) Уређење старе предузетничке зоне поред Босне
- 3) Пројектовање и развој индустријске зоне поред обилазнице
- 4) Пројектовање и опремање агроиндустријске зоне Гаревац
- 5) Сервис за предузетнике и инвеститоре (у склопу Агенције за развој МСП)
- 6) Промоција Модриче као атрактивне инвестиционе локације
- 7) Пројекат регулаторне реформе - брже и јефтиније услуге и дозволе за предузетнике и инвеститоре
- 8) Формирање Канцеларије за управљање развојем

7.2 Конкурентна постојећа и развијена нова предузећа, која користе специфичне локалне предности

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2

Конкурентна постојећа и развијена нова предузећа, која користе специфичне локалне предности

- ### Пројекти:
- 9) Развијте свој мали бизнис уз подршку општине
 - 10) Развој кластера наслоњеног на рафинерију
 - 11) Подршка развоју пословања за локалну привреду (стварање додатне вриједности, трансфер технологије, увођење техничких стандарда, примјена информационих технологија, подршка промоцији предузећа)
 - 12) Стварање повољнијих финансијских / кредитних услова за инвестиције и за рјешавање проблема неликвидности изазваног кризом
 - 13) Подршка даљем развоју пословних инкубатора
 - 14) Ревитализација хемијске производње

Стратешки циљ 2: Конкурентна постојећа и развијена нова предузећа, која користе специфичне локалне предности

Разлог:

Иако се локална привреда Модриче реиндустријализује и показује способност да се успјешно реструктурише, анализа је показала да је укупна економска активност на подручју општине још увијек релативно мала, посебно у односу на неке примјере локалног економског развоја из окружења. Још један проблем је превелика доминација трговине и Рафинерије уља у укупној структури локалне привреде, проблем који је у претходном стратешком периоду значајно ублажен али не и отклоњен. Због тога је потребан искорак ка новој, реструктурисаној локалној привреди, са реструктурисаним бившим државним предузећима и са много више малих и средњих предузећа, која стварају конкурентне производе са вишом додатном вриједношћу и модернијим технологијама. За остваривање нове привредне структуре, пресудну улогу имају специфичне локалне предности Модриче, међу којима, поред осталог, треба споменути Рафинерију уља као најважнији "пол раста", тј., привредни капацитет који је основа за развијање многих малих бизниса.

Шта подразумјевамо под овим циљем?

Овај циљ подразумијева промјену привредне структуре Модриче, у праву производње која користи индустријску основу из прошлости, али са реструктурисаним бившим државним предузећима и много више малих и средњих предузећа која стварају нове производе са већом додатом вриједношћу, напреднијом технологијом и већом профитабилношћу. То значи јачање улоге општинских развојних институција (креирањем канцеларије за развој у општинској управи и јачањем Агенције за мала и средња предузећа), у правцу организације подршке побољшања перформанси постојећих и стварању нових предузећа (повезивање са институцијама/организацијама које врше обуку и савјетодавну помоћ предузетницима и предузећима, повезивање са институцијама/организацијама које, у сарадњи са високошколским и истраживачко - развојним институцијама, врше трансфер технологије, итд.).

Ризици:

- Ў Недовољна предузетничка иницијатива;
- Ў Незаинтересованост нових власника приватизованих предузећа за реструктурисањем
- Ў Превладавање краткорочне над дугорочном перспективом;
- Ў Тренд одласка стручних радника који су потребни технолошки напредним индустријама.

Кораци у процесу реализације стратешког циља:

Стратешки циљ 2. биће реализован правовременим остваривањем следећа три оперативна циља:

- 2.1 Подстакнуто започињање низа нових привредних активности, посебно оних наслоњених на Рафинерију уља
- 2.2 Постигнуто повећање додатне вриједности производа, унапређивање технолошког нивоа, техничких стандарда и профитабилности код постојећих предузећа
- 2.3 Олакшан приступ локалне привреде финансијама потребним за инвестиције и пословање

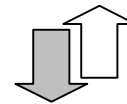
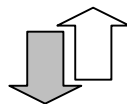
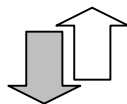
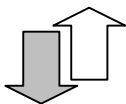
Пројекти који доприносе остварењу циља:

- 9) Развијте свој мали бизнис уз подршку општине
- 10) Развој кластера наслоњеног на рафинерију
- 11) Подршка развоју пословања за привреду (стварање додатне вриједности, трансфер технологије, увођење техничких стандарда, примјена информационих технологија, подршка промоцији предузећа)
- 12) Стварање повољнијих финансијских/ кредитних услова за инвестиције и за рјешавање проблема неликвидности изазваног кризом
- 13) Подршка даљем развоју пословних инкубатора
- 14) Ревитализација хемијске производње

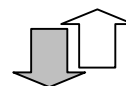
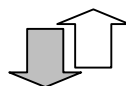
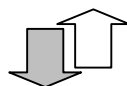
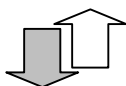
7.3. Интензиван друштвени развој који доприноси привредном расту и повећању квалитета живота грађана

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3

Интензиван друштвени развој који доприноси привредном расту и повећању квалитета живота грађана

Оперативни циљ 3.1	Оперативни циљ 3.2	Оперативни циљ 3.3	Оперативни циљ 3.4
Квалитет образовања значајно прилагођен потребама привреде са осигураним предусловима за континуирану обуку и преквалификацију радне снаге	Успостављен систем управљања људским ресурсима	Осигурано стално унапређивање услуга здравствене и социјалне заштите	Заштита и кориштење културно-историјског наслеђа

Пројекти:

- 15) Прилагођавање програма и профила у средњошколском центру потребама привредне структуре Модриче и увезивање са привредом
- 16) Пројекат обуке и преквалификације
- 17) Унапређење система стипендирања дефицитарних кадрова
- 18) Мапирање и кориштење знања и пословних веза Модричана у земљи и дијаспори
- 19) Центар за физикалну медицину
- 20) Пројекат Добор кула
- 21) Опремање Центра за културу

Стратешки циљ 3: Интензиван друштвени развој који доприноси привредном расту и повећању квалитета живота грађана

Разлог:

SWOT анализа је, као двије важне снаге, установила да у Модричи постоје значајна знања и искуство високо образовних кадрова који раде у локалној привреди и релативно добар ниво квалификованости радне снаге. То је добра основа јер у новој економији, која се све више заснива на знању, динамичан привредни напредак је практично немогућ без одговарајућег друштвеног амбијента и напретка у сфери тзв. друштвене надградње (образовања, здравства, културе и спорта), а ове друштвене дјелатности постају све важнији генератори нових вриједности. Из тог разлога је важно постићи интензиван друштвени развој јер он доприноси привредном расту и повећању квалитета живота грађана.

Шта подразумјевамо под овим циљем:

Под овим стратешким циљем подразумјевамо изградњу савременог система управљања људским ресурсима, усмјереног тако да свим становницима обезбиједи стицање конкурентних квалификација и унапређење знања и вјештина током цијелог живота, с једне стране, и ефикасно кориштење знања и пословних веза Модричана у земљи и дијаспори, с друге стране. Такође овај циљ подразумјева напредак и у осталим сферама друштвеног развоја, здравственој и социјалној заштити и култури. Остварењем овог стратешког циља Модрича ће обезбиједити конкурентност људских ресурса као најважније компоненте нове економије, на тржишту на којем се све више надмећу регије и градови нудећи специфичне локалне вриједности и конкурентну радну снагу.

Ризици:

- Отпор прихватању нових развојних законитости: да привредни развој све више зависи од квалитета људи којима располажемо, а све мање од природних ресурса; да квалитет знања и вјештина постаје важнији од цијене радне снаге, и сл.
- Задржавање стереотипа да друштвене дјелатности (култура, образовање, здравство...) представљају друштвену потрошњу, а не кључне полуге стваралачког потенцијала заједнице.
- Исељавање квалификоване радне снаге из Модриче

Кораци у процесу реализације стратешког циља:

- 3.1 Квалитет образовања значајно прилагођен потребама привреде са осигураним предусловима за континуирану обуку и преквалификацију радне снаге
- 3.2 Успостављен систем управљања људским ресурсима
- 3.3 Осигурано стално унапређивање услуга здравствене и социјалне заштите
- 3.4 Заштита и кориштење културно-историјског наслеђа

Пројекти који доприносе остварењу циља:

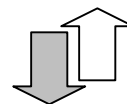
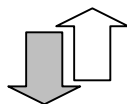
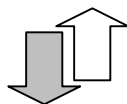
- 15) Прилагођавање програма и профила у средњошколском центру потребама привредне структуре Модриче и увезивање са привредом
- 16) Пројекат обуке и преквалификације

- 17) Унапређење система стипендирања дефицитарних кадрова
- 18) Мапирање и кориштење знања и пословних веза Модричана у земљи и дијаспори
- 19) Центар за физикалну медицину
- 20) Пројекат Добор кула
- 21) Опремање Центра за култутру

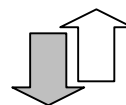
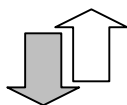
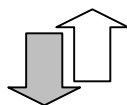
7.4. Развијено рурално подручје, са развијеним сеоским предузетништвом и пољопривредном производњом као основом за секундарне дјелатности

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4

Развијено рурално подручје, са развијеним сеоским предузетништвом и пољопривредном производњом као основом за секундарне дјелатности

Оперативни циљ 4.1	Оперативни циљ 4.2	Оперативни циљ 4.3
Подстакнуто стварање мноштва јаких комерцијалних сеоских домаћинстава и сеоских подручја и њихово умрежавање	Олакшано пословно и технолошко повезивање пољопривредних произвођача са прерађивачима и каналима дистрибуције	Створене основе за сеоски туризам

Пројекти:

- 22) Пројекат 60 фарми у сточарству
- 23) Стварање приплодног подмлатка у говедарству
- 24) Пројекат воћарства и јагодичастог воћа
- 25) Производно Едукативни Центар (ПЕЦ) са акцентом на ширење површина и асортимана
- 26) Мини погони за прераду пољопривредних производа (укључујући инсталисање хладњача и мини-сушара)
- 27) Развој пчеларства на подручју општине Модрича
- 28) Техничка помоћ за успостављање/преструктурисање задруга и пољопривредних удружења на пољопривредну производњу оријентисану ка тржишту и преради
- 29) Подршка учешћа произвођача и прерађивача Модриче сајму пољопривреде
- 30) Пројекат 30 лежаја сеоског туризма и промоције развоја аутохтоних производа

Стратешки циљ 4: Развијено рурално подручје, са развијеним сеоским предузетништвом и пољопривредном производњом као основном за секундарне дјелатности

Разлог:

Развој руралног дијела општине Модрича представља такође важан стратешки фокус јер око 50% укупног становништва општине живи на селу и добар дио њихових прихода је везан за пољопривреду или за дјелатности у уској вези са пољопривредом. Због тога им треба омогућити боље услове живота тако да се не разликују значајно од услова у граду. Уз то, пољопривредна производња представља значајан развојни потенцијал јер од укупне територије општине Модрича око 2/3 је плодно, обрадиво земљиште. Пољопривреда на подручју општине упошљава значајан број људи или као главна или као допунска дјелатност. Међутим, досадашњи неусклађени развој сеоског подручја општине Модрича оставио је и доста негативних посљедица на искориштеност развојних потенцијала и развојне шансе руралног дијела општине.

Шта подразумевамо под овим циљем:

Начин пољопривредне производње какав се у највећем броју случајева примјењује на подручју општине Модрича, по коме се по јединици искориштаване површине улажу релативно мала средства и постижу мањи приноси, је, са развојног становништа неодржив и потребно га је мијењати. Пољопривредна производња на подручју општине Модрича би требало да буде тржишно оријентисана и да представља сировинску основу за секундарне дјелатности каква је улога пољопривреде у развијеним земљама свијета, а поготово Европској унији.

Ризици:

- депопулација сеоских подручја,
- растућа просјечна старост и непрофесионалност произвођача,
- наставак тренда технолошког застарјевања у примарној пољопривредној производњи,

Кораци у процесу реализације стратешког циља:

- 4.1 Подстакнуто стварање мноштва јаких комерцијалних сеоских домаћинстава и сеоских подручја и њихово умрежавање
- 4.2 Олакшано пословно и технолошко повезивање пољопривредних произвођача са прерађивачима и каналима дистрибуције
- 4.3 Створене основе за сеоски туризам

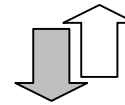
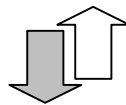
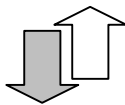
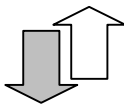
Пројекти који доприносе остварењу циља:

- 22) Пројекат 60 фарми у сточарству
- 23) Стварање приплодног подмлатка у говедарству
- 24) Пројекат воћарства и јагодичастог воћа
- 25) Производно Едукативни Центар (ПЕЦ) са акцентом на ширење површина и асортимана

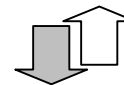
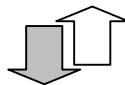
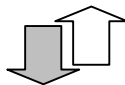
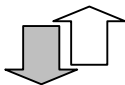
- 26) Мини погони за прераду пољопривредних производа (укључујући инсталисање хладњача и мини-сушара)
- 27) Развој пчеларства на подручју општине Модрича
- 28) Техничка помоћ за успостављање/преструктурисање задруга и пољопривредних удружења на пољопривредну производњу оријентисану ка тржишту и преради
- 29) Подршка учешћа произвођача и прерађивача Модриче сајму пољопривреде
- 30) Пројекат 30 лежаја сеоског туризма и промоције развоја аутохтоних производа

7.5. Еколошки напредна и инфраструктурно изграђена средина, која штити и користи своје природно наслеђе

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 5
Еколошки напредна и инфраструктурно изграђена средина, која штити и користи своје природно наслеђе

Оперативни циљ 5.1	Оперативни циљ 5.2	Оперативни циљ 5.3	Оперативни циљ 5.4
Креирана и усвојена еколошка политика и акциони планови	Санирани критичне тачке загађења	Изграђена најважнија комунална инфраструктура на подручју цијеле општине	Заштита природног наслеђења

Пројекти:
31) Израда локалног еколошког акционог плана (ЛЕАП) 32) Студија изводивости за рјешавање проблема гудронске јаме 33) Санација дивље депоније и изградња трансфер станице према регионалној депонији 34) Изградња и реконструкција приоритетних дијелова водоводне мреже и потисног цјевовода на подручју општине Модрича 35) Изградња и реконструкција приоритетних дијелова канализационе мреже 36) Изградња и реконструкција приоритетних локалних путева 37) Изградња обилазнице око Модриче – путни правац према Градачцу 38) Пројекат Дуга њива и ДХО Ријечани

Стратешки циљ 5: Еколошки напредна и инфраструктурно изграђена средина, која штити и користи своје природно наслеђе

Разлог:

Повећање конкурентности привреде и унапређење квалитета живота становника Модриче не може бити остварено без континуираног побољшавања услова за живот – како по питању заштите животне средине, тако и по питању инфраструктуре. Здрава животна средина и добра локална инфраструктура имају директан утицај на квалитет живота људи. Због тога је, у савременим условима, заштита животне средине и развој квалитетне инфраструктуре, у складу са европским стандардима, интегрални дио стратегије развоја општине. То значи да заштита водних ресурса и чистоће ваздуха, управљање чврстим отпадом и други видови заштите животне средине морају бити усклађени међусобно, с тим да сви стратешки циљеви морају бити у складу са основним принципима заштите животне средине. Ово се исто односи и на развој комуналне, саобраћајне, енергетске и телекомуникационе и друге инфраструктуре, који би требао да буде усклађен и са општим стратешким циљевима и међусобно.

Шта подразумјевамо под овим циљем:

Овај циљ подразумјева достизање европских стандарда у квалитету животних услова у општини Модрича кроз свеобухватан и стратешки приступ. По питању заштите животне средине на подручју општине Модрича биће потребно креирати и усвојити Локални еколошки акциони план гдје се издвајају рјешавање проблема гудронске јаме и рјешавање проблема чврстог отпада (дивља депонија, трансфер станица, итд.). Такође, у области инфраструктуре важно је рјешавање проблема водовода и канализације за већа насеља, као и континуирано побољшање и изградња осталих видова инфраструктуре (обилазница, локална путна мрежа, и др.)

Ризици:

- недостатак стратешког приступа у заштити животне средине и развоју инфраструктуре
- недостатак средстава потребних за финансирање значајних инфраструктурних пројеката

Кораци у процесу реализације стратешког циља:

- 5.1 Креирана и усвојена еколошка политика и акциони планови
- 5.2 Саниране критичне тачке загађења
- 5.3 Изграђена најважнија комунална инфраструктура на подручју цијеле општине
- 5.4 Заштита природног наслеђења

Пројекти који доприносе остварењу циља:

- 31) Израда локалног еколошког акционог плана (ЛЕАП)
- 32) Студија изводивости за рјешавање проблема гудронске јаме
- 33) Санација дивље депоније и изградња трансфер станице према регионалној депонији
- 34) Изградња и реконструкција приоритетних дијелова водоводне мреже и потисног цјевовода на подручју општине Модрича
- 35) Изградња и реконструкција приоритетних дијелова канализационе мреже
- 36) Изградња и реконструкција приоритетних локалних путева
- 37) Изградња обилазнице око Модриче – путни правац према Градачцу
- 38) Пројекат Дуга њива и ДХО Ријечани

8. МАТРИЦА РАЗВОЈА МОДРИЧЕ

Визија развоја – Модрича 2015:

Модричу 2015. видимо као хармоничну, развојно оријентисану средину, једну од напреднијих у Републици Српској и БиХ у погледу привредног раста, запослености, животног стандарда и квалитета живота.

Уз Рафинерију уља као једног од најважнијих генератора развоја, кључне полуге динамичног развоја Модриче представљају нове инвестиције, домаће и стране, развијена мала и средња предузећа, сеоско предузетништво, те идеје, знања и посвећеност Модричана развоју Модриче, ма гдје се налазили.

Стратешки циљеви:	Оперативни циљеви:	Пројекти:
1. Висококвалитетна пословна инфраструктура и пословно окружење који Модричу сврставају међу најатрактивнија мјеста за инвестиције у регији	<p>1.1 <i>Комплетирана просторно-планска документација</i></p> <p>1.2 <i>Уређена стара предузетничка зона и развој нових пословних зона</i></p> <p>1.3 <i>Успостављен сервис за инвеститоре и осмишљена промоција за привлачење инвестиција</i></p> <p>1.4 <i>Континуирано поједностављивање процедура, убрзање и појефтинјење услуга општинске управе</i></p>	<p>1) Израда просторно-планске документације</p> <p>2) Уређење старе предузетничке зоне поред Босне</p> <p>3) Пројектовање и развој индустријске зоне поред обилазнице</p> <p>4) Пројектовање и опремање агроиндустријске зоне Гаревац</p> <p>5) Сервис за предузетнике и инвеститоре (у склопу Агенције за развој МСП)</p> <p>6) Промоција Модриче као атрактивне инвестиционе локације</p> <p>7) Пројекат регулаторне реформе - брже и јефтиније услуге и дозволе за предузетнике и инвеститоре</p> <p>8) Формирање канцеларије за управљање развојем</p>
2. Конкурентна постојећа и развијена нова предузећа, која користе специфичне локалне предности	<p>2.1 <i>Подстакнуто започињање низа нових привредних активности, посебно оних наслоњених на Рафинерију уља</i></p> <p>2.2 <i>Постигнуто повећање додатне вриједности производа, унапређивање технолошког нивоа, техничких стандарда и профитабилности код постојећих предузећа</i></p> <p>2.3 <i>Олакшан приступ локалне привреде финансијама потребним за инвестиције и пословање</i></p>	<p>9) Развијте свој мали бизнис уз подршку општине</p> <p>10) Развој кластера наслоњеног на рафинерију</p> <p>11) Подршка развоју пословања за локалну привреду (стварање додатне вриједности, трансфер технологије, увођење техничких стандарда, примјена информационих технологија, подршка промоцији предузећа</p> <p>12) Стварање повољнијих финансијских / кредитних услова за инвестиције и за рјешавање проблема неликвидности изазваног кризом</p> <p>13) Подршка даљем развоју пословних инкубатора</p> <p>14) Ревитализација хемијске производње</p>

3. Интензиван друштвени развој који доприноси привредном расту и повећању квалитета живота грађана	<p>3.1 <i>Квалитет образовања значајно прилагођен потребама привреде са осигураним предусловима за континуирану обуку и преквалификацију радне снаге</i></p> <p>3.2 <i>Успостављен систем управљања људским ресурсима</i></p> <p>3.3 <i>Осигурано стално унапређивање услуга здравствене и социјалне заштите</i></p> <p>3.4 <i>Заштита и кориштење културно-историјског наслеђа</i></p>	<p>15) Прилагођавање програма и профила у средњошколском центру потребама привредне структуре Модриче и увезивање са привредом</p> <p>16) Пројекат обуке и преквалификације</p> <p>17) Унапређење система стипендирања дефицитарних кадрова</p> <p>18) Мапирање и кориштење знања и пословних веза Модричана у земљи и дијаспори</p> <p>19) Центар за физикалну медицину</p> <p>20) Пројекат Добор кула</p> <p>21) Опремање Центра за културу</p>
4. Развијено рурално подручје, са развијеним сеоским предузетништвом и пољопривредном производњом као осномом за секундарне дјелатности	<p>4.1 <i>Подстакнуто стварање мноштва јаких комерцијалних сеоских домаћинстава и сеоских подручја и њихово умрежавање</i></p> <p>4.2 <i>Олакшано пословно и технолошко повезивање пољопривредних произвођача са прерађивачима и каналима дистрибуције</i></p> <p>4.3 <i>Створене основе за сеоски туризам</i></p>	<p>22) Пројекат 60 фарми у сточарству</p> <p>23) Стварање приплодног подмлатка у говедарству</p> <p>24) Пројекат воћарства и јагодичастог воћа</p> <p>25) Производно Едукативни Центар (ПЕЦ) са акцентом на ширење површина и асортимана</p> <p>26) Мини погони за прераду пољопривредних производа (укључујући инсталисање хладњача и мини-сушара)</p> <p>27) Развој пчеларства на подручју општине Модрича</p> <p>28) Техничка помоћ за успостављање/преструктурисање задруга и пољопривредних удружења на пољопривредну производњу оријентисану ка тржишту и преради</p> <p>29) Подршка учешћа произвођача и прерађивача Модриче сајму пољопривреде</p> <p>30) Пројекат 30 лежаја сеоског туризма и промоције развоја аутохтоних производа</p>
5. Еколошки напредна и инфраструктурно изграђена средина, која штити и користи своје природно наслеђе	<p>5.1 <i>Креирана и усвојена еколошка политика и акциони планови</i></p> <p>5.2 <i>Санирани критичне тачке загађења</i></p> <p>5.3 <i>Изграђена најважнија комунална инфраструктура на подручју цијеле општине</i></p> <p>5.4 <i>Заштита природног наслеђа</i></p>	<p>31) Израда локалног еколошког акционог плана (ЛЕАП)</p> <p>32) Студија изводивости за рјешавање проблема гудронске јаме</p> <p>33) Санација дивље депоније и изградња трансфер станице према регионалној депонији</p> <p>34) Изградња и реконструкција приотитетних дијелова водоводне мреже и потисног цјевовода на подручју општине Модрича</p> <p>35) Изградња и реконструкција приотитетних дијелова канализационе мреже</p> <p>36) Изградња и реконструкција приоритетних локалних путева</p> <p>37) Изградња обилазнице око Модриче – путни правац према Градачцу</p> <p>38) Пројекат Дуга њива и ДХО Ријечани</p>

9. ГЕНЕРАЛНИ ПЛАН ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ

Стратешки циљ 1: Развијено стратешко управљање простором са квалитетном инфраструктуром и екологијом															
Пројекти	Трајање и вријеме имплементације												Процијењена вриједност пројекта (КМ)	Могући финансијер/и и проценат финансирања	Могући имплементатор/и
	године по кварталима						године по полугодиштима								
	2010			2011			2012		2013		2014				
1. Израда просторно-планске документације													По потреби	Општ.буџет	Од.за прост.уређ.и стамб.ком.послове Овлаштена пројектант.кућа
2. Уређење предузетничке зоне поред Босне (припремање грађ.земљиш.)													706.000	Опш.буџет	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове
3. Пројектовање и развој индустријске зоне поред обилазнице													120.000	Опш.буџет	Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове Овлаштена пројектант.кућа
4. Пројектовање и опремање агроиндустријске зоне Гаревац													138.000	Општ.буџет 20 % Донаторска сред. 80 %	Од.за прост.уређ.и стамб.ком.послове Овлаштена пројектант.кућа Агенција за МСП
5. Сервис за предузетнике и инвеститоре (у склопу Агенције за развој МСП)													20.000	Опш.буџет (50%) МДПи (50%)	Агенција за МСП
6. Промоција Модриче као атрактивне инвестиционе локације													11.000	Опш.буџет (50%) МДПи (50%)	Одјељење за привреду и д.д.
7. Пројекат регулаторне реформе - брже и јефтиније услуге и дозволе за предузетнике и инвеститоре													13.000	Опш.буџет	Општински .пројектни тим специјализована организација
8. Формирање Канцеларије за управљање развојем													18.350	Опш.буџет 10 % МДПи 90 %	Руководство општине са консултантском организацијом
9. Развијте свој мали бизнис уз подршку општине													30.000 годишње	Опш.буџет (50%), Остали извори 50%	Одјељење за привреду и д.д.
10. Развој кластера наслоњеног на рафинерију													20.000	Опш.буџет 50 % Донаторска сред. 50 %	Агенција за МСП

10. ОСИГУРАЊЕ ЕФИКАСНЕ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И АЖУРИРАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

10.1 Припрема за имплементацију

Прве озбиљније анализе (не)успјешности имплементације локалних развојних стратегија у Југоисточној Европи довеле су до неких важних препорука којима се треба осигурати дјелотворнија и ефикаснија имплементација стратегије. Најважније од тих препорука уграђене су у овај приједлог стратегије.

Прва препорука односи се на стварање посебне канцеларије за развој при кабинету начелника општине, одмах након усвајања стратегије. **Основни разлог (мисија) успостављања канцеларије је осигуравање ефикасне имплементације и ажурирања стратегије развоја.** Врло је важно да сви актери схвате да ова канцеларија неће имплементирати ни један појединачни пројекат (сваки пројекат имаће своје имплементаторе, одређене по природи посла, изабране кроз одговарајућу процедуру), већ ће свакодневно бринути о реализацији цјелине стратегије, остварујући сљедеће основне задатке:

- промоција стратегије и приоритета (унутар општинске управе, унутар локалне заједнице, према најважнијим потенцијалним партнерима и суфинансијерима изван општине...),
- разрада пројектних задатака, према динамици припреме пројеката за реализацију,
- осигурање финансијске конструкције за реализацију стратегије/пројеката,
- лансирање пројеката (избор одговарајућег модалитета ангажовања имплементатора и модалитета финансирања, припрема подлога, уговарање...),
- координација пројеката и активности имплементатора,
- дизајн система за мониторинг и евалуацију остваривања стратегије, стална примјена и усавршавање система
- припрема извјештаја о реализацији стратегије за начелника, партнерску групу, скупштину општине... са препорукама за побољшање имплементације,
- ажурирање стратегије (из годишње и вишегодишње перспективе)...

Успостављање канцеларије за развој предвиђено је у виду пројекта првог приоритета за другу половину 2009. године.

Друга важна препорука је коришћење партнерства јавног и приватног сектора за имплементацију пројеката који захтијевају већа средства (каких обично нема у општинском буџету), гдје се приватном сектору улагање исплати у одређеном року и гдје су обје стране заинтересоване за ефикасну имплементацију. У стратегији развоја Модриче коришћење овог модалитета имплементације и финансирања препоручено је у скоро свим случајевима у којима су се сусрели наведени услови. При уговарању оваквих аранжмана посебно треба водити рачуна о одговарајућој расподјели ризика између страна.

Трећа препорука тиче се правовременог резервисања дијела средстава планираних из општинског буџета, у правилу током припреме нацрта буџета за наредну годину. Како је за неколико пројеката предвиђено кредитно задужење општине, посебно се препоручује израда анализе кредитне способности општине и програма вишегодишњег финансирања, најмање за трогодишњи период.

10.2 Мониторинг и евалвација

Да бисмо управљали имплементацијом стратегије, као и имплементацијом пројеката, морамо бити у могућности да мјеримо степен остварења дефинисаних циљева и резултата у одређеном временском периоду, за шта нам служе објективно провјерљиви индикатори.

Предложени најважнији оквирни индикатори за мониторинг и евалвацију реализације Стратегије развоја Модриче су:

- Раст привредних инвестиција на подручју општине Модрича,
- Број нових радних мјеста у привреди (пратити везу са стањем незапослености),
- Раст добити предузећа,
- Раст броја пословних субјеката на 1000 становника,
- Раст просјечне плате,
- Раст удјела образованог становништва (са средњим, вишим и високим образовањем)
- Раст покривености територије и становништва комуналним услугама,
- Раст задовољства грађана Модриче укупним квалитетом живота.

За првих шест индикатора препоручује се посебно приказивање стања у високоаккумулативним индустријама.

Канцеларија за развој ће праћењем дефинисаних индикатора контролисати остварење циљева, тако што ће прикупљати и анализирати податке потребне за њихово доказивање у оквиру активности праћења имплементације стратегије и извјештавања о имплементацији, ажурирања стратегије, као и у оквиру мониторинга и евалвације пројеката.

10.3 Ажурирање стратегије

Стратегија је флексибилан инструмент који треба редовно ажурирати ради прилагођавања промјенама у окружењу. Преиспитивање и ажурирање компоненти стратегије изводи се селективно, тако да се обично визија развоја не мијења током одабраног стратешког периода, стратешки циљеви се преиспитују и по потреби ревидирају након три године реализације стратегије, док се остале компоненте преиспитују и, према потреби, ажурирају на годишњем нивоу. У сљедећој табели дата је нека врста подсјетника и календара за годишње ажурирање стратегије развоја:

Компонента	Опис и подлоге за годишње ажурирање	Када се ажурира	Напомена
Социо-економска анализа (ради се у битно скраћеној верзији)	<ul style="list-style-type: none"> • Пратимо и публикујемо одабране економске и социјалне индикаторе и важне трендове (демографски, тржиште рада, економски показатељи по гранама и врстама пословних субјеката, стање пољопривреде...). • Стање пословног окружења можемо пратити путем стандардизованог анкетирања или фокус групе. 	Почетак у априлу (када су обрађени сви подаци за претходну годину), завршетак (публиковање) у јуну	За овај посао врло је важно разрадити процедуру и усагласити размјену података са изворима података (Завод за запошљавање, Фонд ПИО, Пореска управа...)
Ревизија оперативних циљева	<ul style="list-style-type: none"> • Вреднујемо у којој су мјери остварени и да ли су још валидни. Ако остварења нису близу очекиваних, анализирамо узроке и, по потреби, интервенишемо у активностима (пројектима) и/или у самим циљевима. • Ревизију изводимо на основу праћења реализације програма и пројеката, с једне стране, и уочених битних промјена у околностима. 	Јуни-јули	Добро је да се за ревизију оперативних циљева и пројеката искористимо потенцијал Партнерске групе
Ревизија пројеката	<p>Вршимо на основу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Искуства стеченог кроз реализацију пројеката • Резултата и препорука реализованих пројеката • Уочених промјена и нових потреба • Ревидираних оперативних циљева. 	Август-септембар	
Годишњи оперативни план имплементације, са пројектним формуларима	<ul style="list-style-type: none"> • Утврђујемо приоритете за наредну годину • Ревидирамо/компетирамо пројектне формуларе / пројектне задатке за приоритетне пројекте • Правимо и усаглашавамо финансијски план • Компетирамо план имплементације. 	Септембар-октобар	Ажуриран план од друге половине октобра иде на јавну расправу, заједно са буџетом.
Праћење и вредновање реализованих и текућих пројеката	<p>Изводимо на основу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Плана имплементације • Разрађених пројектних формулара / пројектних задатака (очекиваних резултата) • Извјештаја о реализацији пројеката (пројектне документације) • Показатеља о оствареним ефектима (нпр. подаци о увозу и извозу, подаци Завода за запошљавање...) 	Пратимо према динамици реализације пројеката и извјештавања. Вреднујемо (дајемо оцјену остварења и анализирамо разлоге) у првој половини марта.	О резултатима праћења и вредновања извјештавамо Партнерску групу, начелника и скупштину, у склопу годишњег извјештаја о раду.